

CONSILIUL JUDEȚEAN IALOMIȚA
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN IALOMIȚA
CASA CORPULUI INDIUSTRIE IALOMIȚA
MUZEUL JUDEȚEAN IALOMIȚA

NAPARIS

Revistă de istorie și cultură ialomiteană

din cadrul PROIECTULUI
„IALOMIȚA-DINTOTDEAUNA, PENTRU TOTDEAUNA”

ANUL I, NR. 2, 2013

StudIS

CONSILIUL JUDEȚEAN IALOMIȚA
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN IALOMIȚA
CASA CORPULUI DIDACTIC IALOMIȚA
MUZEUL JUDEȚEAN IALOMIȚA

NAPARIS

Revistă de istorie și cultură ialomițeană

din cadrul PROIECTULUI
„IALOMIȚA-DINTOTDEAUNA, PENTRU TOTDEAUNA”

Studis
2013

**RESPONSABILITATEA PENTRU CONȚINUTUL
MATERIALELOR PUBLICATE REVINE ÎN
EXCLUSIVITATE AUTORILOR.**

Consultant științific: Arhg. Dr. Florin Vlad.

Colectivul de organizare și coordonare:

Prof. Viorel Dobres

Prof. Emilia Vlad

Prof. Maria Popescu

Redactare: autorii.

Tehnoredactare și grafică: Prof. Viorel Dobre.

Concept copertă: Prof. Viorel Dobre.

ISSN 2344-3030
ISSN-L 2344-3030

Imagini coperti:

Coperta 1

1. **Imaginea din centrul paginii-** DACIA, MOESIA și TRACIA-1629, Philip Cluver (1580-1622); Clüver, Klüwer, Cluwer, sau Cluvier (nume latinizat Philippus Cluverius sau Philippi Cluverii)-DACIARUM, MOESIARUM et THRACIAE, vetus et Nova Descriptio.

2. **Imaginea din partea stânga sus-** Domnitorul Mihai Viteazul, originar din prima reședință a Județului Ialomița (*Tablou inedit realizat pe carton în grafie neagră la Budapesta, de A. Rohn, în 1860*).

3. **Imaginea din partea dreaptă sus-** Imagine ce poate fi surprinsă când vii din Dobrogea spre Județul Ialomița, în dreptul Podului „Regele Carol I”, „Ing. A. Saligni” ridicat peste Brațul Dunărea (Cernavodă).

4. **Imaginea din partea stânga jos-** Detaliu hartă de la începutul secolului al XVIII-lea, în care apare și reședința Județului Ialomița, Orașul de Floetz.

5. **Imaginea din partea dreaptă-** Barbu Catargiu, întâiul prim-ministru al României, personalitatea de care se leagă istoria Așezământului Cultural-Religios de la Maia, Județul Ialomița.

Coperta 2

1. **Imaginea din fundal-** Papirus (<http://www.puntzelhof.de/pages/site/6>).

2. **Imaginea din partea stânga sus-** Domnitorul Mihai Viteazul, originar din prima reședință a Județului Ialomița (*Tablou inedit realizat pe carton în grafie neagră la Budapesta, de A. Rohn, în 1860*).

3. **Imaginea din partea de jos a papirusului-** grafică după prof. Viorel Dobre.

Simbolistica culorilor de pe coperta 1:

1. **Cele trei culori, de deasupra hărții-** reprezintă cele trei culori ale unuia dintre simbolurile naționale, *Drapelul României*.

2. **Culorile din partea de sus a paginii-** reprezintă cele trei culori ale unui simbol județean, *Drapelul Județului Ialomița*.

Motto: „Întins de când lumea peste toate țările pe care le arde soarele, între duioasa Ialomiță și Dunărea ursuză, Bărăganul se află în lupta vicleană cu omul harnic. Visări, gândiri și înălțări, iată ce dă greutate omului născut în Bărăgan.”

PANAIT ISTRATI „Ciulinii Bărăganului”

Cuprins

Cuvânt înainte p. VI

ISTORIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

Casa Corpului Didactic Ialomița p. VII

Efectele Primului Război Mondial pentru comunitatea feteșteană p. IX

ISTORIA NAȚIONALĂ ȘI ISTORIA IALOMIȚEI

Reveniri istorice asupra familiei și a castelului Hagianoff de la Manasia p. XIV

Podurile dunărene-opere monumentale p. XVII

Lagărul german de prizonieri de la Slobozia (1917-1918) p. XIX

Situația țăranimii din Județul Ialomița, între anii 1922-1928 p. XXIII

Considerații privind activitățile Jandarmeriei ialomițene,
între anii 1934-1945 p. XXVII

Aromânii o istorie milenară p. XXX

Din culisele războiului... p. XXXIII

Constituirea centrelor de deportați din Bărăgan-1951 p. XXXV

„O viață pentru 138 de zile!” p. XXXVIII

Istoria unor destine p. XLI

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DIN IALOMIȚA

Transhumanța în viața locuitorilor Bălții Ialomiței p. XLIV

CUVÂNT ÎNAINTE

„Naparis” înseamnă mai mult decât un simplu volum de istorie pentru cititorii săi. Reprezintă un mijloc de a genera satisfacții intelectuale prin interpretări, valorizări, și informații pertinente și concrete cu privire la trecutul județului nostru și la însemnătatea istorică pe care locurile și oamenii din Ialomița le-au dobândit de-a lungul timpului. Această revistă de istorie ialomițeană reușește să acopere un necesar demers științific, civic și cultural, pentru a lega trecutul de prezent. Doar așa se pot apropia cei de azi de faptele, de realizările, de viața celor din trecut. Puține persoane, precum autorii revistei „Naparis”, dețin mijloacele și capacitățile necesare pentru a pătrunde tainele trecutului și a le transforma în elemente ce vor dăinui veșnic în amintirea și în spațiul socio-cultural ialomițean.

Cicero ne-a învățat că „Istoria este martorul care confirmă trecerea timpului, iluminează realitatea, vitalizează memoria, oferă călăuzire în viața de zi cu zi și ne aduce știri din antichitate”. Cei de azi, tineri sau adulți, se lasă uneori dominați de patimi efemere, în timp ce reflecția despre faptele înaintașilor rămâne la o prea mare distanță de ceea ce este autentic izvor de înțelegere a lumii din care au venit și a lumii în care trăiesc.

Cu cât ajungem să cunoaștem mai mult, cu atât vom avea un respect mai profund pentru istoria, locurile și oamenii Județului Ialomița, în vreme ce lipsa unei astfel de preocupări va duce la condamnabilă și regretabilă ignorare și uitare.

„Naparis” ne va ajuta să cunoaștem mai mult și mai bine faptele și încercările oamenilor din istoria Județului Ialomița, iar asta înseamnă respect profund pentru zbaterea lor întru devenirea acestui ținut în care trăim.

Președintele Consiliului Județean Ialomița
Prof. Silviu Ciupercă

NAPARIS-UN RÂU ÎN BĂRĂGAN

Pe harta veche curgerea domoală unește timpuri, întâmplări și oameni. Mai ales oamenii care au trecut generație după generație unii altora tainele acestui pământ. Unele nume s-au pierdut. Tainele au rămas, ba chiar au sporit.

În Ialomița unduitoarele cărări ale apelor îmbrățișează tărâmurile de vis. Mediul natural generos a oferit oamenilor de demult resurse pentru viață. Popina Bordușani, o așezare-tell veche de peste șase milenii a fost în Preistorie un centru de cultură deosebit de important, într-o vreme în care bătrânul continent era încă departe de civilizație. Mesajul transmis de urmele materiale pe care cercetătorii din domenii diferite le studiază este parțial cifrat, așa că înțelesul deplin nu îl mai avem, încă.

Cronici bătrâne spun că pe aceste meleaguri s-ar fi aflat reședința regelui Dromichete, conducător al geților asprii ce se credeau nemuritori, intrați în istorie drept cei mai viteji. La Helis (Piscul Crăsani) arheologii cercetează, astăzi, urmele locuirii acelor strămoși ale căror mistere ne sunt înscrise în fire.

Acolo unde apa Ialomiței își revarsă poveștile în bătrânul fluviu Dunărea a existat timp de secole singurul centru urban medieval din sud-estul Munteniei, și anume, Orașul de Floci, ghem de taine minunate al căror înțeles ne-ar aduce mai aproape de armonia cu natura și cu Universul. Mai întâi, dacă așezarea își trăgea numele de la comerțul cu lână, de ce pe blazon avea un pește? Ialomițenii cred cu tărie că aici s-a născut Mihai Viteazul și se mândresc cu acest lucru, și tot aici timp de secole a existat prima capitală a Județului Ialomița. Mai știm că la Orașul de Floci a trăit maica voievodului Doamna Tudora-vrednică femeie din neam împărătesc. Unii au numit orașul Veneția Bărăganului, poate pentru că era așezat pe grinduri. Orașul Dispărut mai are multe povești al căror tâlc ne definește identitatea.

De-a lungul timpului au fost pe aici oamenii a căror trecere a lăsat urme luminoase în amintirea urmașilor.

Ecoul pașilor lor ni-l face contemporani. Barbu Catargiu, Anghel Saligny, Ionel Perlea au iubit acest pământ și această apă, **Naparis**.

Naparis/Ialomița- râu, trecere, oameni, taine. Generații care caută azi deslușiri pentru alte vremuri. Sensuri de transmis viitorului.

Pasiunii care a dat naștere revistei cu nume de râu îi urăm viață îndelungată.

Drum bun către cititori, Naparis!

Directorul Muzeului Județean Ialomița
Arhg. Dr. Florin Vlad

CASA CORPULUI DIDACTIC IALOMIȚA

Școala a urmat drumul sinuos pe care l-a parcurs societatea de-a lungul timpului, s-a pliat pe necesități istorice de durată, a făcut față unor împliniri pasagere, oamenii săi știind că tot ce modelează azi se va împlini mâine, într-un viitor care, oricum se caracterizează optimist prin mai bine, mai adevărat, mai frumos. Școala a avut parte, de cele mai multe ori, de manageri luminați, de dascăli anonimi și dăruți, de copii minunați, curioși, inventivi și depășind de multe ori canoanele. De fiecare dată însă a dat mai mult decât i s-a oferit!

Istoria recentă a Casei Corpului Didactic Ialomița, începe la 1 martie 1970, sub conducerea regretatului profesor Justin Găvănescu-director onorific, cu oameni puțini, dar cu mult entuziasm.

În perioada 1970-2008, sunt publicate 25 de volume și trimestrial un Buletin Metodic în colaborare cu Inspectoratul Școlar. Spicuim din aceste publicații:

1. „Cântece de pe Ialomița”-1971.
2. „Preocupări didactice”-1973.
3. „Material ajutător pentru aplicarea programelor în Grădinița de copii”, 1975-1976.
4. „Culegere de texte literare și cântece pentru preșcolari”-1976.
5. „Folclor muzical din județul Ialomița”-1978.
6. „Istoria învățământului din județul Ialomița, vol. I și II”-1980.
7. „ARS DIDACTICA” revista I.Ș.J. și C.C.D. Ialomița, 2005-2008.
8. „Slobozia culturală-monografie”, George Stoian, Ștefan Grigorescu, Răzvan Mare-2006.
9. „Slobozia-Contribuții monografice” George Stoian-2007.
10. „Monografia Inspectoratului Școlar al Județului Ialomița și a Casei Corpului Didactic Ialomița”, 2008-lucrare colectivă.

În anul 1972, debutează o manifestare de amploare de un deosebit succes „Simpozionul Școala și Viața”, organizat în

fiecare an și până în prezent, în luna iunie, după încheierea cursurilor școlare.

Simpozioanele s-au bucurat de prezența unor invitați din Ministerul Educației Naționale și Institutul de Științe ale Educației, iar lucrările au fost incluse într-un volum publicat de Inspectoratul Școlar Județean și Casa Corpului Didactic.

Din septembrie 2002, instituția dispune de local propriu, în comun cu I.Ș.J. Ialomița, iar activitatea ei se diversifică și se profesionalizează.

Într-un ambient plăcut, cu mobilier și dotare modernă, își desfășoară activitatea cadre tinere, cu o solidă pregătire profesională și reale disponibilități față de activitatea de formare continuă a cadrelor didactice.

Dispune de bibliotecă și sală de lectură cu peste 23 000 de volume de specialitate, conservate și organizate, potrivit normelor legale, o sală de calculatoare, aparatură audio-video, copiator, retroproiector și un bogat soft educațional (800 CD-uri).

Casa Corpului Didactic Ialomița azi:

- organizează programe de formare continuă pentru personalul didactic și didactic auxiliar.
- este centru de resurse, inovație și expertiză în formare continuă, a personalului didactic și a managerilor educaționali.
- este centru de informare, documentare și consultanță.
- este centru de inițiere și de organizare a activității științifice, metodice și culturale.
- editează și difuzează cărți și publicații.
- asigură consiliere în managementul proceselor de dezvoltare personală și organizațională.
- este centru metodologic pentru bibliotecarii din învățământul preuniversitar.
- este „bancă de date” pentru resursele umane cu statut de formator în principalele domenii (curriculum, evaluare, management, inspectori școlari responsabili cu formarea continuă, consultanți și experți).
- este centru de organizare a activităților de petrecere a timpului liber (excursii tematice, școli de vară, festivități jubiliare, reuniuni tradiționale de Ziua Învățătorului, Ziua Copilului).

➤ asigură marketing educațional: analiza nevoilor de formare, definirea produselor și serviciilor oferite, promovarea și furnizarea acestora.

Ceea ce caracterizează istoria recentă a Casei Corpului Didactic Ialomița, este buna colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean și conducerile unităților de învățământ din județ. Cadrele didactice, întregul personal din învățământ, au dat dovadă de receptivitate față de programele de formare propuse de Casa Corpului Didactic, la acestea contribuind și faptul că metodele de lucru au fost cu precădere participative: lucrul pe grupe, dezbaterea unor situații concrete, specifice fiecărei discipline de învățământ.

Au trecut astfel pragul Casei Corpului Didactic, în anul școlar 2012-2013, 74 profesori debutanți, 1 108 cadre didactice ce au urmat cursuri avizate sau acreditate.

Educatorii și instituțiile autorizate poartă cea mai mare răspundere în instruirea minții tinerilor. Cadrele didactice tinere trebuie să învețe să gândească științific pentru a putea fi capabile să înțeleagă și să se integreze în lumea contemporană.

Sarcina Casei Corpului Didactic Ialomița devine clară: dacă vrem să ne îndeplinim obiectivele, să ne îndeplinim misiunea de promotor al inovației și mișcării pentru reformă, avem nevoie permanentă de vizualizarea și promovarea unei culturi

organizaționale pozitive și constructive la nivelul școlilor.

De asemenea, o prioritate actuală o reprezintă dezvoltarea unor programe de formare coerente și eficiente, care să vină în întâmpinarea nevoilor de informare, formare și documentare a dascălilor, ținând la ridicarea nivelului calitativ al învățământului ialomițean și adaptarea la standardele

europene.

Ce înseamnă profesionalism, munca bine făcută?

Rubinstein spunea unei cunoștințe: „Când nu studiez o zi, îmi dau seama. Când nu studiez două zile, orchestra își dă seama. Când nu studiez trei zile, publicul își dă seama”.

Prof. Mariana Hogaș

Bibliografie

- ✓ Documente din arhiva C.C.D. Ialomița.

EFECTELE PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL PENTRU COMUNITATEA FETEȘTEANĂ✍

Anul 1916 a reprezentat momentul intrării României în Primul Război Mondial, de partea Antantei.

Zona Feteștiului nu a fost ocolită de operațiunile militare desfășurate pe frontul din România, în anii 1916-1917.

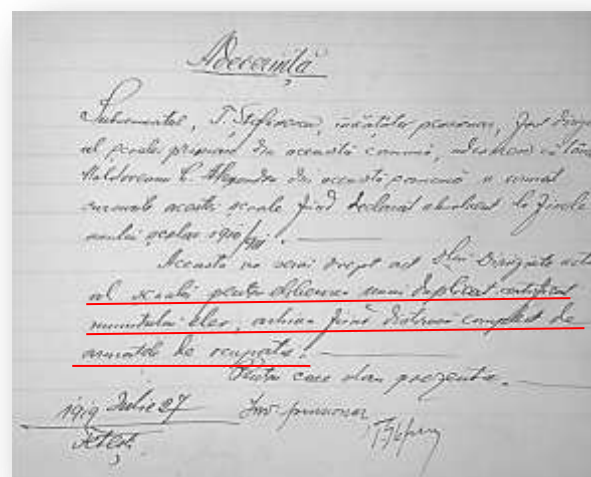
Efectele trecerii trupelor dușmane prin Fetești/prin spațiul aerian de deasupra Feteștiului apar și mai mult conturate dacă luăm în calcul unele documente din arhiva Școlii Gimnaziale „Radu Vodă” Fetești, utilizate în trecut de fostele cadre didactice ale școlii pentru a realiza o monografie, din păcate nepublicată niciodată și de care nu mai știm nimic.

Toate informațiile pe care le vom prezenta în rândurile următoare au ca moment de plecare perioada în care armata română nu a reușit să mai reziste ofensivei germano-bulgare pe frontul din Dobrogea (octombrie 1916). În momentul retragerii soldaților români din fața corpului de armată condusă de feldmareșalul german Mackensen, care urmărea, pe linia Cernavodă-Fetești-București, să se îndrepte spre capitala statului român pentru a opri retragerea spre Iași a tuturor autorităților, s-a luat decizia de a distruge unul dintre podurile ridicate de Anghel Saligny. Cum nu s-a reușit distrugerea Podului Regele Carol I (Cernavodă), mai rămânea o singură posibilitate, distrugerea Podului Borcea (Fetești). Podul de la Fetești a suferit avarii deosebite, tablierul a reușit să fie dislocat din poziția inițială, picând în apele fluviului.

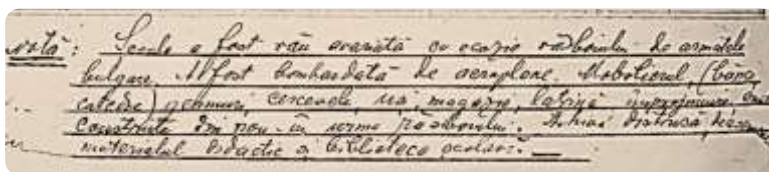
Există documente care ne demonstrează că, deși podul a fost distrus, prezența armatelor inamice la Fetești a fost un lucru real (dacă ne gândim că problemele podului de la Cernavodă au fost rapid remediate de către germani în timpul ocupației).

Astfel, din unele cereri de eliberare a certificatelor de absolvire a școlii reies câteva informații care ne-au atras atenția. Pe 18 iulie

1919, era înregistrată la școală cererea lui Filip Vasile Dumitru, fost absolvent, care dorea eliberarea unei adeverințe doveditoare, deoarece certificatul de absolvire a fost „distrus de armatele de ocupație”.¹ Pe 27 iulie 1919, se înregistra la școală o adeverință redactată de d-nul învățător pensionat Ștefănescu, fost diriginte al școlii primare din Fetești. Acesta dovedea că, „tânărul Moldoveanu C. Alexandru (...) a urmat

cursurile acestei școle fiind declarat absolvent la finele anului 1910/1911”. Adeverința servea eliberării unui duplicat al certificatului de absolvire, „arhiva fiind distrusă complet de armatele de ocupație”.² Pe 8 august 1919, același învățător înregistra o nouă cerere asemănătoare pentru fosta elevă Oancea R. Rița. În finalul cererii, d-nul învățător nota: „a fost distrus (certificatul de absolvire-n.n.) împreună cu arhiva școlii de armatele dușmane de invazie”.³

¹ Copie cerere de eliberare certificat de absolvire, elev Filip Vasile Dumitru.

² Copie adeverință certificat de absolvire, elev Moldoveanu C. Alexandru.

³ Copie cerere de eliberare certificat de absolvire, eleva Oancea R. Rița.

Alte documente ne oferă și mai multe informații edificatoare. De exemplu, la finalul unui „Inventar de averea mobilă și imobilă aflată în ființă, la sfârșitul anului financiar 1921/1922”, domnul diriginte V. Stănescu scrie următoarea notă: „Școala a fost grav avariată cu ocazia războiului de armatele bulgare. A fost bombardată de aeroplane.

Mobilierul, (bănci, catedre) geamuri, cercevele, uși, magazie, latrină, împrejmuire, sunt construite din nou în urma războiului.

Arhiva distrusă, de asemenea materialul didactic și biblioteca școlară.” (vezi imaginea de jos, pagina anterioară).⁴ Într-o adresă realizată de dirigintele școlii (7 iulie 1922), către Domnul Revizor Școlar al Județului Ialomița, regăsim notat faptul că, există „Local tip cu 4 saloane și locuință pentru diriginte. A fost rău avariată cu ocazia războiului distrugându-i-se complect mobilierul, uși, geamuri, arhivă, împrejmuire, grădină, latrină, magazie și toate celelalte dependențe ale locuinței. S-a adus în stare de funcțiune cu mari sacrificii materiale din 1918.”⁵

În alte adeverințe, înregistrate în anul școlar 1921-1922, întâlnim date clare despre prezența „armatei dușmane de invazie” în zonă și a distrugerilor acesteia. Învățătorul pensionar C. Paraschivescu, într-o adeverință dovedea că Ceacârescu H. Gheorghe a fost

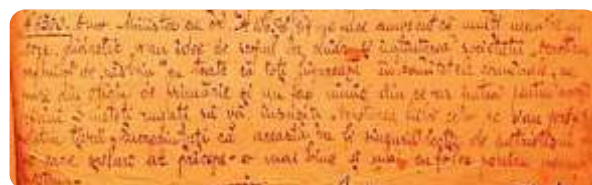
elev al școlii, pentru a i se elibera dovada absolvirii a patru clase, deoarece „cataloagele și matricolele fiind distruse de bulgari.” De asemenea, domnul învățător, în cazul unui alt fost elev, Ilie A. Ilie, îi eliberează o adeverință de trei clase „în lipsa cataloagelor și matricolelor care au fost distruse de bulgari la invazia lor aci în anul 1916 Decembrie I.”⁶

În anul 1926, au fost înregistrate și alte cereri pentru eliberarea unor adeverințe doveditoare că au fost absolvite patru clase. Cu acest prilej au fost notate și alte dovezi, „arhiva școlii noastre a fost distrusă de război” sau „arhiva școlii a fost distrusă de armatele bulgare”.⁷

Studiind aceste documente și constatând pierderile și distrugerile școlii, considerăm că, nu greșim a afirma că, pentru Fetești și locuitorii săi, acestea nu au fost singurele pagube din timpul primei conflagrații mondiale.

Mai multe documente fac trimitere la o serie de măsuri pe care școala trebuie să le ia pentru orfanii de război și la învățătorii școlii care au luptat în timpul aceluiași război.

În iulie 1920, Revizorul Școlar al Județului Ialomița trimitea o adresă în școală prin care înștiința că „Regimentul 63 Infanterie înființând un cămin al invalizilor și orfanilor de război, vă roagă să sfătuiți pe invalizii și orfanii de război ce sunt în comuna D^v, să vie la căminul aceluia regiment, unde vor găsi hrană, adăpost și îmbrăcăminte, arătând în același timp că eroii neamului care și-au sacrificat persoana lor pentru întemeierea României Mari nu sunt

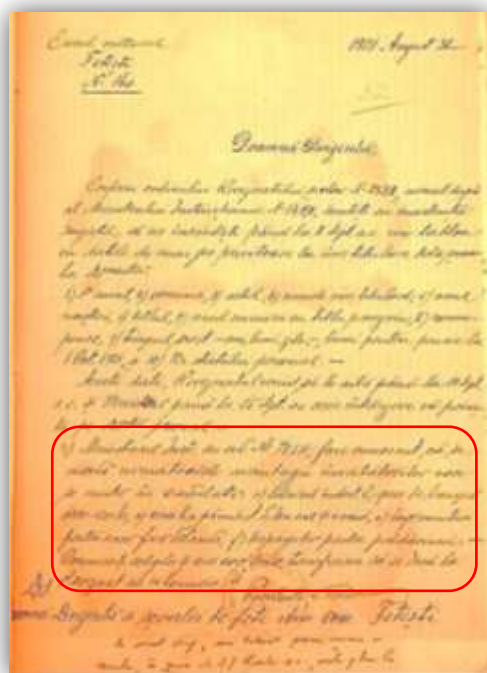
⁴ Copie Inventar de averea mobilă și imobilă aflată în ființă, la sfârșitul anului financiar 1921/1922.

⁵ Copie adresă Revizorului Școlar al Județului Ialomița, 7 iulie 1922.

⁶ Copie adeverință Ilie A. Ilie.

⁷ Copii după alte cereri.

dați uitării și nici lăsați în sărăcire”.⁸ Dintr-o altă adresă, din ianuarie 1919, aflăm cum „se face cunoscut că mulți membrii ai corp. didactic n-au idee de scopul ba chiar și înființarea societății <<Ocotirea orfanilor de războiu>> (...) și nu fac nimic din ce-ar putea pentru acești orfani. Sunteți rugați să vă însușiți Ocrotirea fiilor celor ce s-au jertfit pentru țară, încredințați că aceasta va fi singura lecție de patriotism pe care școlarii ar pricepe-o mai bine și mai cu folos pentru

neamul nostru.” (vezi imaginea de jos, pagina anterioară).⁹ Ulterior acestei date, școala era înștiințată că, „Reg^{tu} 23 Inf. făcând un Cămin pentru ocrotirea orfanilor din războiul 1916-1918, veți înainta, regimentului un tablou de numele acestor orfani, arătând: numele și prenumele, sexul, etatea, starea materială, dacă vor să capete întreținere și educație în acest cămin.”¹⁰ Ajutorarea orfanilor de război consta și-n distribuirea de cărți gratuite. Dirigintele V. Stănescu, trimitea pe 15 noiembrie 1921 către Președintele societății „Ocrotirea orfanilor de Războiu”

filiala Județului Ialomița, o adresă însoțită de procesele verbale cu modul de distribuire a cărților orfanilor de război, „elevi ai acestei școale” (în număr de 21, clasele I-IV).¹¹ În perioada de după 1918, statul român își îndrepta atenția și către învățătorii care luptaseră în război. Pe 4 decembrie 1921, se răspundea Revizorului școlar și se trimitea răspunsul unei solicitări care se referea la învățătorii ofițeri de rezervă. Cu această ocazie aflăm că la școală erau doi învățători: „Vasile C. Stănescu-Căpitan-Regimentul 63 Inf. Călărași și Const. Gh. Mateescu-locotenent-Regimentul 23 Inf. Călărași”.¹² Drept răsplată pentru efortul învățătorilor, pe 23 octombrie 1919, se aducea la cunoștință ce documente sunt necesare pentru „acordarea unei gradații membrilor corpului didactic cari pe tot parcursul campaniei 1916-1918 au fost mobilizați la serviciile armatei în zona de operațiuni”.¹³ Ulterior, pe 15 martie 1920, școala era înștiințată de unele decizii ale Ministerului Instrucțiunii: „Normaliștii cari au obținut diploma de normalist în Iunie 1916 și cari n’au putut să-și ia locuri în învăț. până la demobilizare, din cauză că au fost mobilizați să aibă dreptul să treacă examenul de definitivat. Toți învăț. cari aveau dreptul să treacă examenul de definitivat până la 1 sept. 1918 și cari s’au prezentat la examenul de definitivat și au reușit să aibă dreptul să treacă și examenul de înaintare pe loc, socotindu-se timpul petrecut în războiu ca timp de funcționare în școală”.¹⁴

De asemenea, odată cu noiembrie 1921, „se aproba reintegrarea în învățământ

⁸ Copie adresă, iulie 1920.

⁹ Copie adresă, ianuarie 1919.

¹⁰ Copie adresă, martie 1920.

¹¹ Copii procesele verbale cu modul de distribuire a cărților orfanilor de război, noiembrie 1921.

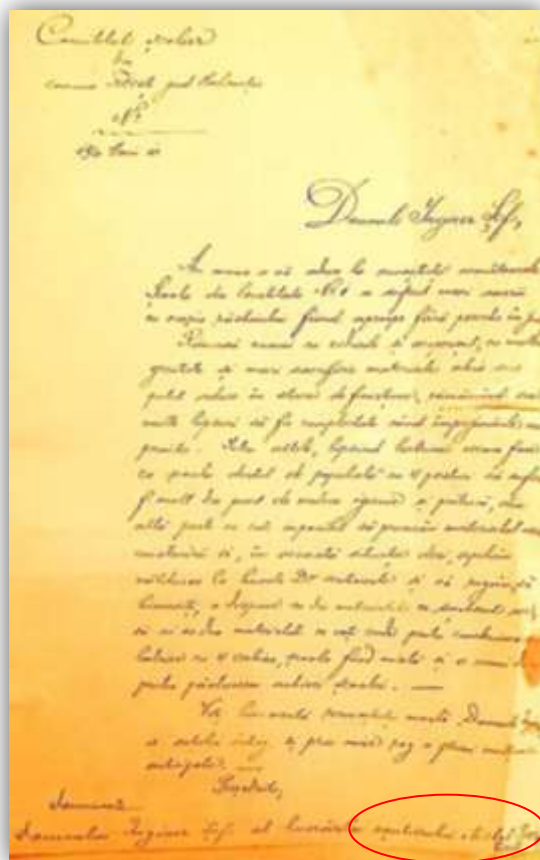
¹² Copie adresă, 4 decembrie 1921.

¹³ Copie adresă, octombrie 1919.

¹⁴ Copie adresă, martie 1920.

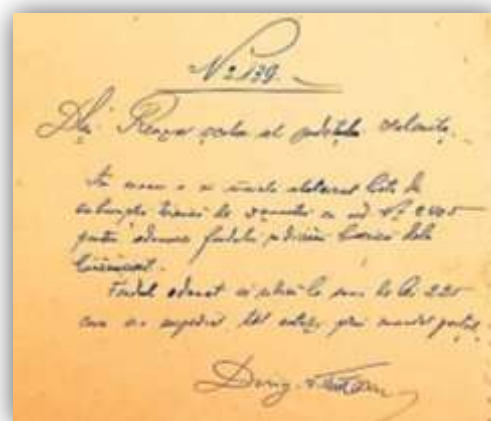
a învățătorilor invalizi cari vor face cerere până-n aprilie 1922”.¹⁵ De anumite avantaje se bucurau și învățătorii care se mutau în Cadrilater: „a) salariul îndoit, b) spese de transport 1000-1500 lei, c) cinci ha pământ, d) un cal și o vacă, e) împrumuturi pentru casă fără dobândă, f) despăgubiri pentru prădăciuni” (vezi imaginea de pe pagina anterioară, în partea mediană).¹⁶

Eforturile statului român în perioada la care facem trimitere s-au dovedit a fi semnificative. Pe această linie, Ministerul Instrucțiunii, pe 15 iulie 1922, înștiința și școala din Fetești în legătură cu decizia Casei Școalelor și a Culturii Poporului care „dorește să întocmească, pentru fiecare comună câte un tablou, în care să înscrie numele vitejilor morți pentru Patrie, războiul din 1916-1918 și în cel din 1919 cu ungurii. Aceste tablouri vor fi așezate în fiecare sală de clasă, în biserică și primărie.”¹⁷

Colectivul școlii își manifesta atașamentul față de jertfa poporului român și printr-un document adresat Revizorului Școlar al Județului Ialomița, din care aflăm că s-a trimis prin mandat poștal suma de 225 lei „pentru adunarea fondului pentru ridicarea bisericii de la Mărășești”.¹⁸

Cu certitudine, distrugerile Primului Război Mondial și dramele pe care unii semeni le-au trăit au fost uriașe. Dorim în ultima parte a articolului de față să revenim la un aspect pe care-l aminteam în partea introductivă, atunci când menționam printre altele și numele Podului Borcea, distrus, poate, „pentru a mai limita ororile crudului război”. Într-o cerere adresată de colectivul școlii D-lui Inginer Șef al lucrărilor șantierului „Malul Borcea” Fetești, se

consemna: „Am onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele: Școala din localitate N° 1 a suferit mari avarii cu ocazia războiului fiind aproape fără pereche în județ. Rămasă numai cu zidurile și acoperișul (...) vă rugăm, să binevoiți a dispune ca din materialul ce șantierul are să ni se dea materialul ce veți crede pentru construirea unei latrine cu 4 cabine, școala fiind mixtă și a unui dulap pentru păstrarea arhivei școlii” (10 Maiu 1920).¹⁹

Dacă nu v-am stârnit încă curiozitatea, șantierul „Malul Borcea” Fetești a fost cel care a reconstruit podul peste Brațul Borcea

¹⁵ Copie adresă, noiembrie 1921.

¹⁶ Copie adresă, 31 august 1921.

¹⁷ Copie adresă Ministerul Instrucțiunii, 15 iulie 1922.

¹⁸ Copie adresă către Revizorul Școlar.

¹⁹ Copie cerere, 10 Maiu 1920.

(distrus în 1916), lucrări finalizate la 22 decembrie 1921. Informația, una cunoscută, este dovedită și de o adresă trimisă de la Școala primară de băieți N° 1, Revizorului școlar (datată 30 noiembrie 1921). Prin aceasta se aducea la cunoștință că, începând cu 1 noiembrie 1921, „a început școala complementară pe lângă această școală să funcționeze”. „Din numărul de 42 de elevi înscriși, frecventează cursurile 18-20 elevi, iar restul în cea mai mare parte sunt angajați ca lucrători la Șantierul de lucrări Malul Borcea de unde, cu toate eforturile făcute nu s’au putut aduce. Aceasta numai până la terminarea lucrării podului Borcea care după toate probabilitățile va fi la sfârșitul lunii Decembrie.”²⁰

„Din numărul de 42 elevi înscriși frecventează cursurile 18-20 elevi, iar restul în cea mai mare parte sunt angajați ca lucrători la Șantierul de lucrări Malul Borcea de unde, cu toate eforturile făcute nu s’au putut aduce. Aceasta numai până la terminarea lucrării podului Borcea care după toate probabilitățile va fi la sfârșitul lunii Decembrie.”

Dacă anul 1916, un an cu care deschideam seria evenimentelor relatate, aducea distrugerii serioase pentru comunitatea de la margine de Bărăgan și ruperea unor contacte rapide cu Dobrogea, ultimul citat ne demonstrează cum, prin ambiție, puterea de a trece peste o dramă, a făcut ca unul dintre simbolurile județului să fie reconstruit și prin aportul unor elevi ai Școlii Primare Nr. 1, dovedind faptul că feteștenii nu au dorit niciodată să stea nepăsători la scrierea istoriei, „o istorie care ascunde pentru moment multe adevăruri, trăiri, sentimente, acțiuni și implicări în marile evenimente din istoria națională, care fără istoria Ialomiței, cu siguranță, ar fi mai greu de înțeles și explicat.”

Nu putem încheia, mai potrivit, decât cu un fragment din „Apelul A.S.R. Principesa

Elena Moștenitoarea Tronului României”, pe care-l adresa poporului român, din Palermo, în 1923, în speranța solidarizării pentru depășirea efectelor războiului.

Dacă în acel moment, aceste cuvinte erau unele deosebite, cu grijă alese, astăzi, considerăm că sunt tot atât de adevărate deoarece, „Acea ce clădește un Stat și-i dă putere și durată e populația lui, e desimea oamenilor, e sănătatea lor. Pentru aceasta, toate silințele noastre, tot avântul sufletelor culturale, toată trudirea celor ce călăuzesc și învață trebuie să ducă la sporirea și întărirea elementului nostru de baștină.”²¹

Prof. Viorel Dobrescu

Bibliografie

- ✓ Copii ale unor documente din Arhiva Școlii Gimnaziale „Radu Vodă” Fetești.
- ✓ *Apelul A.S.R. Principesa Elena Moștenitoarea Tronului României*, Palermo, 1923.

ELENA
Principesa Moștenitoare a Tronului României

Din Palermo.
1923

²⁰ Copie adresă către Revizorul Școlar, 30 noiembrie 1921.

²¹ *Apelul A.S.R. Principesa Elena Moștenitoarea Tronului României*, din Palermo 1923.

REVENIRI ISTORICE ASUPRA FAMILIEI ȘI A CASTELULUI HAGIANOFF DE LA MANASIA

Asupra subiectului în cauză cercetarea istorică românească s-a aplecat mai mult fragmentar, în funcție de diferite motivații istorice considerate mai importante la momentul respectiv. Interesul pentru genul monumental al unor subiecte a înregistrat un tempo tot mai mare în ultimii ani, de fapt după revoluție. Legitim, am putea remarca, dacă avem în vedere piedicile (a se citi cenzura) de tot felul care se puteau pune cercetării istorice de profunzime, mai ales când subiectele nu erau considerate interesante de cenzura timpului și aviditatea cu care cercetarea istorică, de nivel macro și local sau regional s-a aruncat asupra redimensionării unor identități naționale sau zonale de natură să pună mai pregnant în valoare anumite aspecte de istorie locală.

monografii în acest sens. Ne vom apleca, așadar mai strict, în câteva rânduri asupra istoriei așezării și vom insista mai ales asupra impactului familiilor Obrenovici și Hagianoff (Hagienoff în unele documente-n.n.) asupra ei.

Istoria familiei Hagianoff (de origine bulgară)²² în zona Urziceni-Manasia e legată strâns de istoria altor familii balcanice, de această dată familii regale, respectiv Karagheorghevici și Obrenovici care încă din prima jumătate a sec. al XIX-lea dețineau moșii în Țara Românească și Moldova.²³ Din 1816 principele sârb Miloș Obrenovici era proprietarul moșiei Herăști din județul Ilfov- peste 2 000 ha. Șirul de achiziții va continua, astfel încât „*dinastia Obrenovici din a doua ramificație a posedat în Țara Românească, tot din a doua jumătate a sec. XIX, moșia Manasia și Românești în Ialomița*”.²⁴ Prezența familiei Obrenovici e demonstrată prin documente de epocă existente atât la

Biblioteca Academiei Române, cât și în alte instituții de colectare a arhivelor locale sau regionale, documente care vin să confirme relațiile strânse dintre familia Obrenovici și domniile Principatelor Române. Amintim în acest sens, „*Planul moșiei Uluiți din Județul Ialomița al d-lui Efrem Obrenovici alcătuit instrumentalicește în anul 1838*”²⁵ și „*Planul topograf-economic al moșiei Manasia compusă din trupurile Gârbovi, Uluiți, Manasia, Bărcănești și altele din Județul Ialomița, proprietatea Principelui Domnitor al Serbiei Miloș Obrenovici din anul 1868*”.²⁶

Titlu (pag. 174) și detaliu (pag. 175) din „Plan Topograf - economic al moșiei Manasia compusă din trupurile Gârbovi, Uluiți, Manasia, Bărcănești și altele din județul Ialomița, proprietatea Principelui Domnitor al Serbiei Milan Obrenovici” din 1868 (Biblioteca Academiei Române).

În acest registru se înscrie și demersul nostru, fără pretenții de exhaustivitate. Asupra zonei Manasia și în speță asupra moșiei și conacului s-au aplecat cu stăruință o serie de trudituri ai scrisului din această zonă. Din motive lesne de înțeles nu le amintim numele în acest moment. Doritorii vor găsi aceste nume la bibliografie. Nu ne propunem, în consecință să facem trimitere în referințele noastre la întregul subiect referitor la localitatea Manasia, la istoricul ei. Există

²² Corneliu Ion Stan, Sorin Geacu, Adrian Lucian Scărlătescu, *Manasia (Ialomița) Contribuții monografice*, Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2003, p. 46.

²³ I. D. Dârdală, *Moșiile dinastiilor sârbești în România*, Revista Istorică Română, vol. XVI, fasc. III, București, 1946, p. 273-275.

²⁴ *Ibidem*, p. 281.

²⁵ C. I. Stan, Sorin Geacu, *op.cit.*, p. 37.

²⁶ *Ibidem*, p. 39-40.

Memoria colectivă redată prin intermediul însemnărilor părintelui Mihail Marinescu amintește, de asemenea, momentele principale ale înfiripării principelui Efrem Obrenovici în zona Manasia: „...în 1839 cumpără moșia de la Al. Ipsilanti (1774-1782); în 1840 aliniază satul, acțiune la care ia parte ginerele său Alexandru...; lasă 5 000 de metri pătrați pentru zidit biserica cea nouă...; lasă loc de școală și de primărie. Cea mai mare faptă edilitară a prințului Efrem a fost piața satului care are aproximativ 20 000 de metri pătrați”.²⁷ Comunitatea din zona Manasia păstrează, se pare, o amintire cât se poate de

plăcută principelui Efrem Obrenovici care, în ciuda faptului că era un străin, a luat numeroase măsuri cu caracter social-edilitar, economic, educativ sau juridic.

Similar, din lucrarea profesorului Sorin Geacu rezultă aceleași caracteristici, respectiv faptul că: „*Principele Efrem Obrenovici, bun organizator, este cel care creează textural și structural intravilanul actual al Manasiei,*

între râul Ialomița la sud și drumul Urziceni-Slobozia la nord”.²⁸ Principele Efrem Obrenovici s-a stins din viață la 10 septembrie 1856, fiind înmormântat în biserica din localitate. De la moartea principelui Efrem și până la sfârșitul secolului al XIX-lea moșia Manasia a trecut pe la diverși membri ai familiei Obrenovici.²⁹ Faptul că aceeași moșie trece de la 1879 în proprietatea familiei Hagianoff e consemnat atât în documentele de evidență cadastrală ale timpului, cât și în memorialistică și lucrări editate. Amintim aici numai lucrările profesorului Sorin Geacu și memoriile părintelui Marinescu editate de Episcopia Sloboziei și Călărașilor sub

îngrijirea preotului Adrian Lucian Scărlătescu.

Astfel, între 1879 și 1949, moșia Manasia s-a aflat sub influența și proprietatea familiei Hagianoff reprezentată prin Ion și Nicolae Hagianoff, respectiv tatăl și fiul. Conacul la care se face trimitere ori de câte ori vine vorba de această localitate a fost construit între anii 1899-1900.³⁰

Acesta îl surclasează pe cel construit de către Efrem Obrenovici. La conac se face trimitere și când vine vorba de escapadele amoroase ale Principelui Al. I. Cuza și

ale Mariei Obrenovici (născută Maria Catargi), soția lui Miloș Obrenovici, Principe al Serbiei și mama lui Milan Obrenovici tot Principe al Serbiei din 1868.³¹

Cu excepția conacului, mai sus amintit, acum se pun bazele unei fabrici de cărămidă

²⁷ Manasia în manuscrisul părintelui Mihail Alexandru, Preot Adrian Lucian Scărlătescu, Preot Corneliu Ion Stan, Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, 2003, p. 17.

²⁸ C. Stan, Sorin Geacu, *op. cit.* p. 42.

²⁹ *Ibidem*, p. 45-46.

³⁰ Manasia în manuscrisul părintelui Mihail Alexandru, *op. cit.*, p. 29.

³¹ Barbara Jelavich, *Istoria Balcanilor*, vol. I, Editura Institutul European, Iași, 2000, p. 221-223.

³² C. Stan, S. Geacu, *op. cit.*, p. 46.

și țiglă, a unui pod de piatră peste râul Ialomița. Familia Hagianoff a introdus și primele elemente de agrotehnică în agricultura zonei (o garnitură pentru arat adusă din Anglia). În anul 1906, proprietatea familiei Hagianoff în zonă cuprindea cca. 3 449 ha, din care 2 581 în zona Manasia și 868 ha în zona Gârbovi.³³ De altfel, școala și căminul cultural din localitate au purtat numele Hagianoff până la 1938, iar unii reprezentanți ai obștei și culturii din zonă au insistat pentru revenirea la acest nume.³⁴

Marile reforme agrare din 1921 și 1945 au dus odată cu alte acțiuni similare și la exproprierea unei mari părți a moșiei Hagianoff de la Manasia. Nicolae Hagianoff a părăsit comuna în 1949, în condițiile trecerii României la regimul comunist și începutului colectivizării. Anii de după revoluție au readus în memorie amintirea celor care au contribuit la ridicarea localității Manasia, respectiv familiile Obrenovici și Hagianoff, așezându-i, așa cum se și cuvenea, în rândurile întemeietorilor acestei așezări chiar dacă originea lor nu era românească.

Prof. Dr. Ion Tilea

Fragment din Harta austriacă Specht care localizează la 1790-1791 satele Răcorești („Rukurest”), Uluiți („Oloicza”) și Manasia („Manasia”).

Bibliografie

- ✓ **Ciolca, I.**, *Grindu-Monografie*, Tiparul Românesc, București, 1944.
- ✓ **Dârdală, I.D.**, *Moșiile dinastiilor sârbești în România*, Revista Istorică Română, vol. XVI, fasc. III, București, 1946.
- ✓ **Jelavich, B.**, *Istoria Balcanilor*, vol. I, Editura Institutul European, Iași, 2000.
- ✓ **Matei, C., Geacu, S., Buleandă, Al., Barbu, I.**, *Monografia municipiului Urziceni*, Tipografia Slobozia, 1996.
- ✓ *Memoriile regelui Carol I al României. De un martor ocular, ediție și prefață de Stelian Neagoe*, vol. I-II, Editura Scripta, București, 1992-1993, vol. III-IV, Editura Machiavelli, București, 1994.
- ✓ **Preot Scărlătescu Adrian-Lucian, Preot Stan Corneliu-Ion**, *Manasia în manuscrisul părintelui Mihail Alexandru*, Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2003.
- ✓ **Stan, C.I., Geacu, S., Scărlătescu, A.L.**, *Manasia (Ialomița) Contribuții monografice*, Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2003.

Explicații imagini

○ „Plan Topograf-economicu al moșiei Manasia compusă din trupurile Gârbovi, Uluiți, Manasia, Bărcănești și altele din Județul Ialomița, proprietatea Principelui Domnitor al Serbiei Milan Obrenovici” din 1868 (Biblioteca Academiei Române)/prima fotografie-titlu/p. 174, a doua fotografie-detaliu/p. 175.

○ Precizez că fotografiile au fost realizate la Biblioteca Academiei Române unde am studiat Planul topografic expus mai sus. Aceleași fotografii se regăsesc și în lucrarea prof. Sorin Geacu-citată la bibliografie- fiind, de altfel, singurele de acest gen din arhive.

³³ C. Stan, S. Geacu, op. cit., p. 46.

³⁴ *Manasia în manuscrisul părintelui Mihail Alexandru*, op. cit., p. 29.

PODURILE DUNĂRENE- OPERE MONUMENTALE

Rândurile de față, selectate din articolele scrise de către ialomițeni, cu privire la podurile dunărene, se doresc o scurtă trecere în revistă a existenței acestora, totul însoțit de imagini din colecția Muzeului Municipal „Anghel Saligny” din Fetești.

Dintotdeauna, omul, ca parte a naturii, dar și a societății, a năzuit să depășească obstacolele de orice fel. Ce reprezintă un pod? O „punte” peste abisuri, un cântec al copilăriei noastre, un arc peste timp, o legătură între suflete și, nu în ultimul rând, un reper, deoarece evoluția vieții economico-sociale, perfecționarea mijloacelor de transport, au determinat dezvoltarea căilor de comunicație.

Durabilitatea, trăinicia, ingeniozitatea soluțiilor de construcție, materialele folosite, diversitatea estetică și parametrii tehnico-economici ai fiecărui pod constituie măsura nivelului de cultură și civilizație a unui popor, a unei națiuni. Între 103-105 d.Hr., Apollodor din Damasc a construit podul celebru de la Drobeta-Turnu Severin. După 18 secole, în

timpul domniei lui Barbu Știrbei (1849-1853), construirea unui pod de cale ferată, care să unească din nou malurile Dunării și să permită accesul Țării Românești la Marea Neagră, apare ca o necesitate stringentă.

În anul 1883, guvernul României, condus de Ion C. Brătianu lansează un concurs internațional pentru proiectarea a două poduri peste Dunăre și Brațul Borcea, la Cernavodă și Fetești.

S-au depus, inițial 8 proiecte, apoi cinci proiecte și, deși au participat firme renumite din Franța, Germania, Elveția,

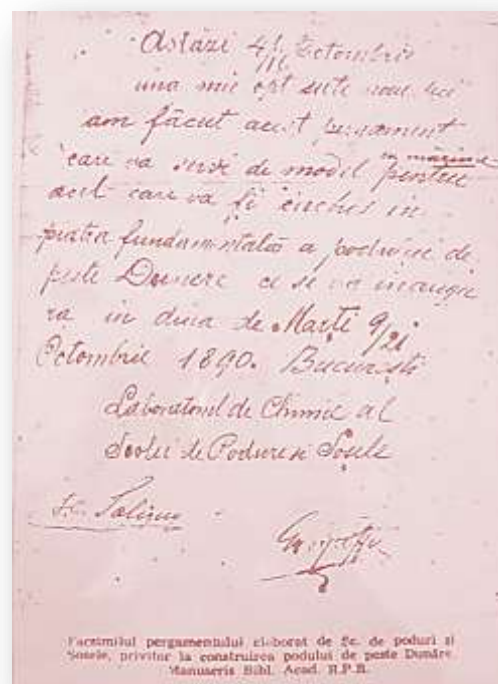
Belgia, Comisia de adjudecare, al cărei secretar era tânărul inginer român Anghel Saligny, a considerat că niciun proiect nu întrunește toate condițiile pentru a fi acceptat.

În anul 1887, Ministerul Lucrărilor Publice a luat hotărârea, aparent riscantă, de a-l desemna pe Anghel Saligny, în vârstă de doar 34 de ani, să elaboreze proiectele pentru cele două poduri.

Deși la școală nu a fost un elev strălucit, ba dimpotrivă, avea note destul de mici și absenta frecvent, evoluția ulterioară a celui ce avea să devină academicianul Anghel Saligny și unul dintre cei mai apreciați români ai tuturor timpurilor, a fost cu totul remarcabilă și neașteptată.

El și-a format o echipă de specialiști români, s-a documentat, printr-o vizită chiar în Scoția, pentru a vedea lucrările de construcție a celui mai mare pod din lume la data respectivă. După doi ani de studii intense, a fost finalizat proiectul podurilor de peste Dunăre și Brațul Borcea.

Acesta a relevat nu numai talentul de inginer constructor al lui Saligny, dar a evidențiat geniul acestuia în ceea ce privește știința construcțiilor metalice și de beton armat, invențiile și soluțiile unice în proiectarea și construirea podurilor, a fundației acestora și multe altele.

Din aceleași surse studiate reies și următoarele constatări, conform cărora podul de la Cernavodă avea o deschidere centrală de 190 de metri, alte patru deschideri de 140 de metri, un viaduct cu 15 deschideri de câte 60 de metri, iar podul de la Fetești avea trei deschideri de câte 140 de metri și 11 deschideri de câte 50 de metri și un viaduct, peste baltă de 14 km lățime, care avea 34 de deschideri de câte 42 de metri.

Datele, împreună cu lungimea de 4 087,95 m demonstrează că, aceste adevărate opere de artă, fiind originale și cele mai grandioase din Europa și chiar din lume, depășeau cu cel puțin un secol realizări similare, constituind o adevărată mărturie a geniului arhitectonic și ingineresc al poporului român.

Să nu se tragă însă concluzia eronată că lucrările au decurs facil. A. Saligny a avut de înfruntat conservatorismul și rutina unor tehnicieni sceptici cu privire la soluțiile sale inovatoare, care s-au dovedit, de fapt, a fi inovații pe plan mondial: un nou sistem de grinzi cu console pentru suprastructura podului și folosirea oțelului moale, ca material de construcții, în locul fierului pudlat, care se folosea de obicei, pentru tablierul podurilor.

Lucrările pentru construirea complexului au fost inaugurate în prezența Regelui Carol I, pe data de 9/21 octombrie 1890 și au fost finalizate pe data de 14/26 septembrie 1895, tot în prezența Majestății Regale, a primului ministru Lascăr Catargiu și a unei asistențe impresionante.

La ceremonia de inaugurare s-a bătut ultimul nit, un nit de argint, s-a zidit documentul de inaugurare și a avut loc o slujbă religioasă.

Aceiași autori menționează că, potrivit unei tradiții antice și medievale, constructorii de poduri, la recepția lucrării, trebuiau să stea sub bolta acestuia, girând chiar cu viața viabilitatea acestuia.

Anghel Saligny a stat împreună cu muncitorii și alți specialiști cu care lucrase la această operă grandioasă sub pod, pe o șalupă,

în timp ce pe pod au trecut succesiv 15 locomotive grele cu o viteză de 80 km/h, toate acestea având loc într-un zgomot teribil de frumos creat de fluieratul locomotivelor, al sirenelor vaselor de pe Dunăre și al muzicii fanfarelor, demonstrând încrederea sa deplină în rezistența creației sale.

În timpul celor două conflagrații mondiale, cele două poduri au suferit avarii deosebite, dar de fiecare dată acestea au fost remediate.

După alte zeci de ani, în 1986 la Fetești și în 1987 la Cernavodă, au fost date în folosință două noi poduri (poza din fundal-*Șantierul 4 Montaje Fetești-1983*).

La finalul secolului al XIX-lea se ridicau în zona de est a Județului Ialomița și cea de vest a Județului Constanța cele două monumente care au reprezentat de-a lungul istoriei și subiectul unor legende. Astfel, se spune că ultimul nit pus la podul de la Cernavodă „a fost din aur, fiind bătut chiar de Rege în persoană”.

Prof. Doru Ceapă

Bibliografie

- ✓ Cioacă, I., Matei, Ghe., *Podurile Dunărene-capodopere ale geniului ingineresc și al tehnicii românești*, în *Ialomița XII Obiective istorice, culturale și turistice*, Slobozia, 2009, p. 104-113.
- ✓ Gogotă, C., Dobre, V., *Destinul marilor poduri românești și geniul lor creator Anghel Saligny*, în revista *Terra Magazin*, București, Anul V, almanah 2004, p. 96-97.

LAGĂRUL GERMAN DE PRIZONIERI DE LA SLOBOZIA (1917-1918)

În anii Primului Război Mondial, în Slobozia a funcționat un lagăr german de prizonieri. Existența acestuia ne este cunoscută datorită celor două monumente importante ale urbei ce datează din perioada interbelică, Cimitirul Eroilor și Monumentul prințului algerian Mahumed Cherainia. Alte aspecte despre existența lagărului ne-au rămas, până de curând, necunoscute cu desăvârșire. În ultimii ani, mai multe cercetări istoriografice și proiecte culturale internaționale ne-au permis să recuperăm frânturi din istoria lagărului.

Pierderile mari suferite de anglo-francezi pe frontul de vest, în anii 1914-1916, au determinat mobilizarea resurselor umane din colonii. Unități militare cu băștinași afro-asiatici au ajuns implicate în marile bătălii de pe bătrânul continent. Inevitabil, mulți dintre aceștia au căzut în prizonierat german. Lagăre de prizonieri de culoare au fost organizate la Wunsdorf și Zossen, în Germania.

Mortalitatea uriașă a prizonierilor din aceste lagăre a determinat autoritățile germane să caute soluții. După consultări cu Turcia și Austria, s-a hotărât transferarea prizonierilor în România. În luna martie a anului 1917, 3 000 de prizonieri originari din N-V și centrul Africii, precum și din India, au fost transferați în România,³⁵ unde s-au organizat așa-zisele „Colonii agricole ale prizonierilor de război de culoare”. Asemenea colonii au fost create pe domeniile

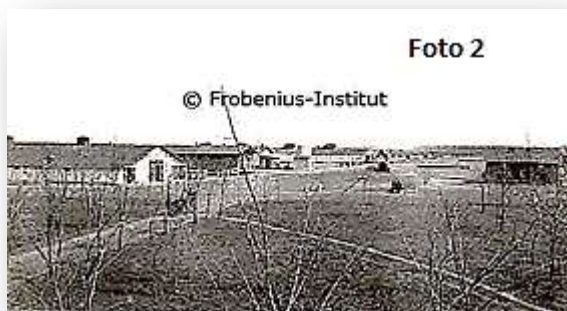
coroanei de la Mănăstirea Argeș, la Turnu Măgurele, precum și în Ialomița, la Slobozia și Morile-Mărculești.³⁶

Al. Marghiloman consemna în jurnalul său, pe 11 aprilie 1917, o informație aflată de la Dumitru Seceleanu: „în Ialomița s-au adus, pentru lucrul câmpului, prizonieri francezi de culoare, chiar și anamiți. Sunt așa de slabi, din lipsă de hrană, încât munca lor e inexistentă”.³⁷

Un raport despre starea sanitară a prizonierilor musulmani din România, redactat în toamna anului 1917, înregistrează la aceștia cazuri izolate de răceli, boli de plămâni, de rinichi, malarie, dizenterie. În perioada iulie-septembrie 1917 au murit de tuberculoză 10 indieni din totalul celor 460, câți se găseau în lagărele din România.

Totuși, raportul apreciază condițiile climaterice și alimentare mult mai favorabile decât în Germania, iar munca prestată de prizonieri era considerată „nu prea grea, chiar ușoară parțial”.³⁸ Hrana îndestulătoare era asigurată din „donațiile” localnicilor, după cum aprecia autorul rechizițiile la care recurgeau trupele de ocupație.³⁹

I.C. Filitti, prefectul Județului Ialomița în 1916-1917, ne confirmă în jurnalul său că, prizonierii se bucurau de un meniu bogat: „Lucru ușor: 400 gr. pâine, 100 gr. carne, 250 gr. mămăligă, 125 gr. verdețuri, 75 gr. orez, 300 gr. ridichi, 25 gr. sare, 12 gr. cafea, 30 gr. untură. Lucru greu: 500 gr. pâine, 180 gr. carne sau 100 gr. pastramă, 55 gr. untură”.⁴⁰

³⁵ Gerhard Hörp, *Muslime in der Mark. Als Kriegsgefangene und Internierte in Wunsdorf und Zossen*, Berlin, 1999, p. 51.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ Al. Marghiloman, *Note politice, 1916-1917*, vol. II, București, 1927, p. 501.

³⁸ Gerhard Hörp, *op.cit.*

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ I.C. Filitti, *Jurnal*, vol. I (1913-1919), ediție îngrijită de Georgeta Filitti, Târgoviște, 2008, p. 90-91.

Pe lângă contribuțiile românilor, prizonierilor le erau repartizate și ajutoare de la Crucea Roșie, așa cum rezultă din

Foto 6

memoriile marelui moșier și om politic conservator Dumitru Secoleanu. „La moșia Mărculești, din vale, era un lagăr de prizonieri francezi din colonii și un alt lagăr de prizonieri englezi, soldați aduși din colonii; din India și alte colonii. Prizonierii erau îngrijiți de Crucea Roșie elvețiană, cu sediul la Geneva, și de unde se trimiteau, de 2 ori pe lună, o cutie de 5 kg cu diferite alimente și rufe, și de la care cumpăram și noi zahăr, cafea, ceai, ce lipsea din țară. Acești prizonieri erau foarte veseli și mulți din ei muncitori de câmp, chiar noi i-am întrebuințat la lucru la vie, prășitul porumbului și altele, plătindu-le cu 10 bani pe ceas.

Este foarte interesant că în timpul când au început luptele cele mari de la Mărășești, acești prizonieri au venit la mine la moșie să mă cerceteze dacă e departe până la Mărășești și pe unde s-ar putea duce și ei acolo. Au fost însă îndemnați să nu se ducă și să-și vadă de treabă”.⁴¹

După cum era de așteptat, iarna anilor 1917-1918 a făcut ravagii în rândul prizonierilor, dovadă fiind chiar numărul mare de prizonieri înmormântați în cimitirul orașului: 214 algerieni și 142 indieni. Un articol aproape contemporan despre Gherainia

Foto 5

⁴¹ Dumitru N. Secoleanu, *Documente inedite*, ediție îngrijită de Răzvan Ciucă și Viorica Croitoru-Capbun, Slobozia, 1997, p. 44.

Foto 4

Mahomed, din 1924, surprindea în următoarele cuvinte realitatea din lagăr: „cu trupurile chinuite de foame, neputând suferi gerul tăios al iernilor noastre (...) ei se topeau unul câte unul, căzând din picioare în zăpadă”. Toamna anului 1918 readucea frica printre prizonieri: „boala începu să se cuibărească din nou printre ei...”.⁴²

Dumitru Secoleanu ne confirmă că, pe moșia fratelui său, liberalul Nicolae Secoleanu, aflat în refugiu la Iași, din cătunul Morile-Mărculești (un cătun al comunei Mărculești, azi dispărut) se aflau două lagăre, unul cu supuși britanici, iar celălalt cu supuși francezi. Comandantul lagărului de indieni de la Morile-Mărculești a fost locotenentul R. Hollmann.⁴³ În 1923, interviurile cu caracter etnografic ale acestuia erau folosite într-o

Foto 7

lucrare germană, fiind însoțite cu imagini surprinse la ritualul incinerării unui prizonier indian decedat.⁴⁴

Interesul pentru datele etnografice se datora, cu siguranță, marelui etnograf, antropolog și arheolog german Leo Frobenius, unul dintre cei mai cunoscuți exploratori ai continentului african din prima jumătate a

⁴² Copilul nisipurilor călduroase, în *Observatorul militar*, nr. 38, 26 septembrie-2 octombrie 2007, p. 19. Articolul reprezintă o prelucrare după G.L., *Jertfa prințului algerian Gherainia Mahomed*, în *Cultul eroilor noștri*, februarie 1924, p. 20-21.

⁴³ Ernst Ubach, Ernst Rachow, Georg Kampffmeyer, Leonhard Adam, Hans Stumme, *Quellen zur ethnologischen rechtsforschung von Nordafrika, Asien und Australien*, 1923, Pag. XXVII.

⁴⁴ *Ibidem*.

secolului al XX-lea, care prin concepția sa despre morfologia culturii, a influențat profund opera lui Lucian Blaga.⁴⁵ Apărător al drepturilor prizonierilor de culoare din Germania, Leo Frobenius a avut o contribuție decisivă în mutarea acestora în România, unde a și coordonat activitatea tuturor „Coloniilor agricole ale prizonierilor de război”.

Un împătimit al artei fotografice, Leo Frobenius nu a renunțat la aparatul de fotografiat în vizitele dese întreprinse în lagărele din România, inclusiv la Slobozia. Din fericire pentru noi, în prezent, Institutul Frobenius din Frankfurt pe Main, specializat în cercetări etnologice, istorice și arheologice, din afara Europei, a recuperat și salvat în format digital uriașa colecție de fotografii realizate de marele savant, ce poate fi consultată pe site-ul institutului.⁴⁶ Câteva zeci de imagini surprind realități ale anilor 1917-1918 din Slobozia, Ialomița, Bărăgan, constituindu-se într-o sursă extraordinară pentru istoria noastră.

Colecția trebuie abordată cu multă prudență, numeroase imagini, deși sunt etichetate ca fiind realizate la Slobozia, în realitate surprind scene din alte localități. Vechimea imaginilor, dar și rezoluția slabă la care au fost scanate fotografiile ridică alte probleme, deoarece detaliile surprinse nu pot fi observate foarte bine.

Eliminând de la analiză fotografiile discutabile sau neclare, reușim totuși să

Foto 9

⁴⁵ Cornel Irimie, *Leo Frobenius și Lucian Blaga*, în *Univers literar*, București, anul LI, nr. 40, 3 octombrie 1942, p. 1, 5.

⁴⁶ <http://frobenius-institut.de/index.php/en>

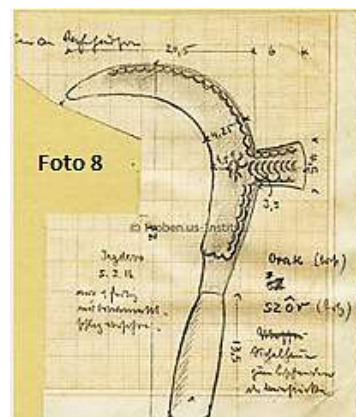

Foto 8

Foto 10 recuperăm numeroase informații de istorie locală.

1. Localizarea lagărului (foto 1, 2 și 3)

Comparația imaginilor lui Frobenius cu o carte poștală din 1922 care surprinde Școala de subofițeri de la Slobozia ne confirmă o bănuială mai veche că lagărul slobozean s-a aflat pe locul actualei unități militare. Cu siguranță, și Depozitul de armăsari cu întreaga sa infrastructură s-a aflat în administrarea germană.

2. Ocupații ale prizonierilor (foto 4, 5 și 6)

Cele mai multe imagini surprind activitățile economice desfășurate de prizonieri, dar și scene din viața de lagăr. Ei sunt folosiți în agricultură, la împletit coșuri, la amenajarea unor construcții etc.

3. Podul feroviar (foto 7)

Dintr-un raport al Primăriei Slobozia, din 9 ianuarie 1919, aflăm că în 1916, la retragerea spre Moldova, rușii au distrus o serie de clădiri din oraș, inclusiv „podul de peste râul Ialomița al C.F.R.”.⁴⁷

Foto 11

⁴⁷ *Tezaur de documente ialomițene (1392-1944)*, volum îngrijit de M. Cotenescu și A. Vlădăreanu, București, 1991, p. 283.

Pentru prima dată după 100 de ani, avem ocazia să vedem cum arăta podul în

Foto 12

acea perioadă. Constatăm că, o porțiune a podului este dislocat (cu siguranță, prin dinamitare), iar la o analiză atentă se poate observa că peste această porțiune este amenajată o podișcă de lemn, folosită probabil de localnici.

4. Date etnografice (foto 8 și 9)

Formația de etnograf a lui Leo Frobenius își lasă amprenta asupra imaginilor surprinse. Multe fotografii, dar și desene dezvăluie interesul omului de știință pentru arhitectura rurală din Bărăgan, portul românilor, obiecte de uz casnic, ocupațiile tradiționale ale românilor.

Foto 13

5. Date arheologice (foto 10 și 11)

Încă din perioada interbelică, marele nostru arheolog Ion Nestor semnală săpăturile arheologice ale lui Leo Frobenius, din anul 1917, la Chiselet și Cunești, actualul județ Călărași, unde au fost descoperite vestigii eneolitice, toate păstrate în prezent la Muzeul din Berlin.⁴⁸ Eforturile întreprinse au fost

⁴⁸ Ion Nestor, *La Muzeul de preistorie din Berlin*, în *Revista de preistorie și antichități naționale*, București, anul II-IV, iulie 1940, p. 109.

Foto 14

surprinse de aparatul de fotografiat al lui Frobenius.

6. Ialomițenii în fotografiile lui L. Frobenius (foto 12 și 13)

Românii trezesc interesul lui Leo Frobenius mai mult din punct de vedere etnografic, dar uneori găsim și imagini foarte sugestive despre statutul lor în timp de ocupație, așa cum sunt fotografiile ce ne prezintă transportul produselor rechiziționate de germani în vagoanele din gara Slobozia.

Prof. Vitalie Buzu

Bibliografie

- ✓ Filitti, I.C., *Jurnal*, vol. I (1913-1919), ediție îngrijită de Georgeta Filitti, Târgoviște, 2008.
- ✓ Hörp, G., *Muslime in der Mark. Als Kriegsgefangene und Internierte in Wünsdorf und Zossen*, Berlin, 1999.
- ✓ Marghiloman, Al., *Note politice, 1916-1917*, vol. II, București, 1927.
- ✓ Seculeanu, D.N., *Documente inedite*, ediție îngrijită de Răzvan Ciucă și Viorica Croitoru-Capbun, Slobozia, 1997.
- ✓ Ubach, E., Rachow, E., Kampffmeyer, G., Adam, L., Stumme, H., *Quellen zur ethnologischen rechtsforschung von Nordafrika, Asien und Australien*, 1923.
- ✓ <http://frobenius-institut.de/index.php/en>

SITUAȚIA ȚĂRĂNIMII DIN JUDEȚUL IALOMIȚA, ÎNTRE ANII 1922-1928

În anii ce au urmat imediat după încetarea Primului Război Mondial, viața social-economică a României a trecut prin multiple și însemnate prefaceri. Locul important în cadrul economiei naționale îl deținea agricultura, care însă se confrunta cu o serie de probleme: regimul proprietății și baza sa juridică, productivitatea și capacitatea de a hrăni populația.

Lupta țăranimii pentru pământ, sprijinul unor oameni politici cu vederi democratice, a condus în cele din urmă la înfăptuirea reformei agrare din anul 1921, care a reprezentat împrăștierea țăranilor cu pământ, prin exproprierea marilor proprietăți (100 ha teren arabil).⁴⁹

Într-un județ eminent agricol, cum era Județul Ialomița, aplicarea reformei agrare a reliefat numeroase aspecte social-economice, precum și o serie de dificultăți:

-Realizarea așa numitelor „loturi tip” de aproximativ 5 ha, care practic era imposibilă, datorită unei multitudini de cauze (limitele naturale ale suprafeței arabile, densitatea populației rurale, extensivitatea agriculturii). Astfel, dacă luăm în calcul întreaga suprafață arabilă de 477 227 ha, Județul Ialomița având o populație rurală de 261 300 locuitori, asta însemna că în medie pe fiecare locuitor revenea o suprafață de 1,82 ha.⁵⁰

-Agricultura Județului Ialomița era înzestrată cu inventar insuficient, vechi și uzat, deoarece nici statul și nici gospodăriile țărănești nu dispuneau de posibilități materiale pentru înnoirea, sporirea și modernizarea inventarului agricol; nici

numărul animalelor, în special al vitelor de muncă nu era suficient (în anul 1922 la nivelul comunei Țândărei existau 4 369 cai și 8 318 boi și vaci).⁵¹

-Situația materială precară a țăranimii ialomițene-dintr-o serie întreagă de anchete făcute de specialiști asupra valorii alimentației populației rurale, rezultă lipsa parțială și chiar totală de proteine de origine animală din alimentația țaranului.⁵²

Familie de țărani din Județul Ialomița-perioada interbelică.

Deși datele statistice arătau că produsele obținute în Județul Ialomița sunt diversificate, cu toate acestea hrana țăranilor era slabă și consta din câteva feluri de mâncare. „Într-o țară îmbelșugată cu multe

produse ce are, hrana țăranilor și a claselor inferioare este sobră și neîngrijită, căci constă mai

mult din mămligă făcută din porumb și bucate făcute din diferite ierburi.”⁵³

Situația sanitară a țăranimii din Ialomița între anii 1922-1928

Într-o situație dintre cele mai grele se afla însă asistența sanitară în mediul rural, fiind lipsită de sprijin din partea statului și lăsată în seama unor societăți filantropice, precum și a puținilor profesioniști. Deși perioada 1922-1928 este cunoscută ca o perioadă de refacere și dezvoltare economică, totuși legislația sanitară nu reușea să rezolve problemele populației care locuia în mediul rural.

Organizarea sanitară în Județul Ialomița consta din următoarele instituții spitalicești-spitale de stat: Călărași, Fetești, Slobozia (Construcția primului spital din Slobozia a început în anul 1896 și a durat

⁴⁹ I. Bitoleanu, *Din istoria României moderne 1922-1928*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p. 135.

⁵⁰ *Enciclopedia României*, vol. II, București, p. 235.

⁵¹ Arhivele Statului Ialomița, fond Regiunea Agricolă Țândărei, dosar nr. 42/1922, f. 12.

⁵² *Presa sanitară*, anul XIII, 1927, nr. 127, 15 aprilie.

⁵³ P.P. Samarian, *O veche monografie sanitară a Munteniei*, București, 1973, p. 100.

numai un an de zile pe un teren de 20 060 m² cedat de „moșia statului”. Clădirea spitalului, se află pe locul unde astăzi sunt Liceul Pedagogic „Matei Basarab” și Colegiul Național „Mihai Viteazul” Slobozia), Urziceni, Dor Mărunt și Țândărei; un spital al Eforiei Spitalelor civile în comuna Armășești; douăzeci dispensare de stat în comunele: Manasia, Principesa Maria, Reviga, Căzănești, Smirna, Piuș-Petrii, Făcăeni, Rosetti, Cocargea, Cătărăștii Vechi, Ciocănești, Potcoava, Mihai Viteazul, Dragoș-Vodă, Lehliu, Eliza-Stoienescu; dispensare comunale: Călărași, Urziceni, Colelia.⁵⁴

La o populație de aproape 300 000 de suflete din 3 comune urbane, 138 comune rurale, cu 193 de cătune, asistența sanitară era deservită de 1 medic primar, 8 medici de circumscripții locale rurale, 2 medici de spital rural, 2 medici de spital în oraș, 1 medic de spital rural fără circumscripție, 45 de agenți sanitari, 21 de moașe. Județul era împărțit în 45 de cercuri (circumscripții).⁵⁵

Medicii, lipsiți de mijloace de transport, trebuiau să acorde asistență sanitară pe o suprafață mare, revenind la un medic în jur de 12-14 comune, chiar și 17 comune, cum era cazul circumscripției Reviga, ce se întindea de la Valea Măcrișului până la Brătianu.

Bolile sociale cu cea mai largă răspândire în Județul Ialomița erau: paludismul, pelagra, tuberculoza și conjunctivita granuloasă.⁵⁶

Cu consecințe deosebit de grave asupra

Primul spital din Slobozia

populației rurale era malaria sau paludismul care în această perioadă (1922-1928) era în continuă scădere:

Județul/Anul	1925	1926	1927	1928
Ialomița	24,1	9,0	10,7	0,9

Această scădere a paludismului, boala care era în atenția serviciului sanitar, care a organizat mai multe campanii pentru combaterea lui și informând periodic asupra rezultatelor obținute, poate fi și urmarea acestor măsuri, dar și a nedepistării și neînregistrării tuturor cazurilor. Zona cea mai afectată de această boală era comuna Jilavele și împrejurimile sale, cauza fiind un heleșteu prost îndiguit din apropiere.⁵⁷

În dispensarele proprii care s-au înființat în comunele atinse mai mult de paludism cum erau: Jilavele, Coșereni, Grivița, Ciochina, Gh. Lazăr, Făcăeni, Dragoș-Vodă, au fost tratate în cursul anului 1926-1 684 de paludici.⁵⁸

Tratamentul aplicat în tratarea acestei boli avea la bază chinina, numai că după cum consemna un articol al vremii: „*Ne place să credem că direcția va lua toate măsurile necesare ca chinina care a fost dată laboratoarelor spre transformare în pastile să nu fie înstrăinată, amestecată cu talc și amidon, pentru ca să se poată în mod real duce campania antimalarică proiectată*”.⁵⁹

La fel de periculoasă, și cu consecințe grave asupra populației, era tuberculoza supranumită și „*boala mizeriei economice*”, datorită generării ei și de condițiile grele de trai. Neîngrijită la timp boala ducea aproape sigur la moarte, ceea ce impunea tratarea ei imediată și permanentă. Numărul celor bolnavi era în creștere astfel: în 1922 erau 195 de bolnavi, iar în 1923 erau 264.⁶⁰

Dar, se pare că, aceasta nu era situația reală, iar la controalele efectuate în școli majoritatea copiilor erau găsiți cu semne de infecție tuberculoasă. Acest aspect este

⁵⁴ Enciclopedia României, vol. II, p. 238.

⁵⁵ Arhivele Statului Ialomița, Fond Serviciul Sanitar, dosar 99/1926, f. 322.

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ Arhivele Statului Ialomița, fond Serviciul Sanitar, dosar 99/1926, f. 327.

⁵⁸ Ibidem, f. 324.

⁵⁹ Presa sanitară, anul VIII (1922), nr. 75, 15 decembrie.

⁶⁰ Arhivele Statului Ialomița, dosar 83/1922, f. 83.

surprins și de publicația „Neamul românesc”, în care se scria: „Grava boală care seceră mai multe vieți decât cele mai grozave războaie se poate combate prin școală, dar din nenorocire nu se întâmplă așa. Ne aflăm în toiul iernii, în clase e frig, copiii vin la școală de la mari depărtări, prost încălțați, prost îmbrăcați, după 4-5 ore pleacă iarăși la drum, foamea grăbind și la răspândirea bolii printre copii.”⁶¹

Tuberculoza făcea ravagii, mai ales în rândurile populației rurale, iar oficialitățile păreau depășite, fapt consemnat și în presă, care scria: „Spitalele direcției sanitare în cea mai mare majoritate nu au laboratoare, nici servicii de radiologie, nu au aparate necesare pentru sterilizarea scuiptărilor, a veselei, a rufelor, înainte de a fi numerate și spălate. Cum să mai putem vorbi atunci de introducerea tuberculoșilor în asemenea spitale?”⁶²

O altă boală care a stat în atenția contemporanilor pentru pericolul prezentat a fost-pelagra, provocată de crearea unui deficit calitativ al alimentației, respectiv abuzul de mămăligă făcută de multe ori din porumb crud sau stricat, ceea ce ducea la apariția acestei boli. Ziarul „Universul” prezenta pericolul ridicat al acestei boli: „Statul trebuie să ia măsuri, să schimbe hrana săteanului compusă din ceapă și un codru de mămăligă, într-un regim de pâine”.⁶³

Ziarul „Dreptatea”, scria la rândul său: „Ne hrănim populația mai rău ca decât cei care importă produsele noastre și foametea bântuie regulat regiuni întregi. Ar fi timpul să se rezolve problema alimentației

pentru a nu mai lăsa loc pelagrei”.⁶⁴

Cauzele acestei boli răspândite pe întreg cuprinsul țării, cât și în Județul Ialomița, o constituiau nu numai consumul de mălai stricat, ci și lipsa de hrană, sau faptul că hrana țăranilor nu era substanțială.⁶⁵

Județul Ialomița era grav afectat și de o altă boală-conjunctivita granuloasă, boală care făcea multe victime mai ales în rândul populației rurale, oficialitățile vremii atrăgeau atenția asupra pericolozității asupra acestei boli. Astfel, la primul congres de oftalmologie ce a avut loc în 1924, în centrul discuțiilor s-a aflat și problema conjunctivitei granuloase. Dr. Staicovici spunea, referindu-se la această boală: „Nu trebuie abandonată această boală, așa cum a fost abandonată tuberculoza din nenorocire. Trebuie să se înființeze degrabă dispensării pentru tratarea și izolarea bolnavilor”.⁶⁶

Numărul bolnavilor de conjunctivită granuloasă ajunsese în 1924, în județ, la 120.⁶⁷

Alcoolismul, o altă boală socială avea drept cauză-condițiile grele de muncă și de viață a celor exploatați. „Alcoolismul este refugiul disperărilor, a celor necăjiți, a căror viață nu dă semn de ameliorare și îi împinge spre patima beției tot mai adânc”.⁶⁸

După datele statistice cu numărul bolnavilor tratați în județ, aflăm că în 1922, au fost tratați 51 de alcoolici, iar în 1928 numărul lor a scăzut la 14.⁶⁹ Combaterea alcoolismului constituie și preocuparea unei societăți filantropice din județ, „Asociația de buni creștini-Mântuirea” din comuna Sudiți, înființată în octombrie 1924, care își propune în capitolul IX din statutul general combaterea alcoolismului.⁷⁰

Dintre maladiile epidemice care s-au întâlnit în Ialomița, în perioada 1922-1928,

Primul spital din Slobozia

⁶¹ *Neamul Românesc*, anul XX (1925), nr. 24, 31 ianuarie.

⁶² *Viitorul*, anul XIX, nr. 5 569, 22 septembrie.

⁶³ *Universul*, anul XVII (1924), nr. 27, 6 februarie.

⁶⁴ *Dreptatea*, anul II (1928), nr. 309, 12 octombrie.

⁶⁵ Arhivele Statului Ialomița, fond Serviciul Sanitar, dosar 99/1926, f. 330.

⁶⁶ *Presa sanitară*, anul X (1924), nr. 92, 15 mai.

⁶⁷ Arhivele Statului Ialomița, dosar 97/1925, f. 37-38.

⁶⁸ *Dreptatea*, anul II (1928), nr. 309, 22 octombrie.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ Arhivele Statului Ialomița, dosar 97/1925, f. 115.

menționăm: scarlatina, febra tifoidă, tifosul exantematic și, printre copii, tusea convulsivă.

Mișcarea populației în Județul Ialomița pentru anul 1926 se arăta astfel:

Născuți	11 541
Morți	5 810
Născuți morți	164

Din totalul morților 1/3 îl reprezintă copiii, cei mai mulți până la un an (767), în total în număr de 2 524, tot satele fiind cele care furnizau cel mai mare număr de decese din rândul copiilor.⁷¹

Putem menționa câteva din cauzele mortalității infantile mari, în special în mediul rural: natalitatea prematură- ceea ce reducea simțitor șansa copilului de a trăi; nașterile aveau loc de obicei în condiții neigienice- lipsite de asistență moașelor, deoarece erau puține; bolile și starea generală a mamei; alimentația în timpul sarcinii, dar și după naștere; ignoranța și analfabetismul mamelor.

Dar, poate cea mai importantă cauză a mortalității de la sate o constituie și asistența sanitară necorespunzătoare pe care nu o puteau asigura medicii din mediul rural, condițiile neadecvate pentru consultații. Cele mai multe circumscripții din țară nu aveau medici.

Cauza-proasta retribuție a medicilor și a ajutoarelor lor. Un medic rural este la fel plătit ca un jandarm. Un jandarm are o învățătură de câțiva ani, un medic are „ani” de școală trudită. Medicului i se cere să satisfacă atâtea nevoi, din salariu cu care trebuie să plătească și transportul în comune ca să poată să-și facă datoria.⁷²

Un medic din Ialomița trebuie să plătească țăranului care acceptă să-l transporte vara părăsind munca câmpului, 10 lei de km, la care se adaugă și hrana cailor și a conducătorului. Adăugăm la toate acestea și faptul că dispensarele, nu dispuneau de localuri proprii și de cele mai multe ori erau

amenajate în locuințele unor săteni, în condiții necorespunzătoare.⁷³

Trista realitate din lumea satelor, privind asistența sanitară, era cunoscută datorită: producțiilor mici, slăbirii puterii de muncă a țăranilor și prin sănătatea șubrezită a locuitorilor de la sate.

Adevărul despre starea sanitară a satelor de pe întreg cuprinsul țării și din Județul Ialomița era adus la lumină și de rapoartele medicilor rurali, ale serviciilor sanitare județene și de ziariștii vremii. Dezvăluirile făcute opiniei publice au făcut să fie adoptate unele măsuri pentru a mai îndrepta situația dificilă în care se aflau sătenii.

**Prof. Maria Petrescu și
Prof. Trifan Nicoleta**

Bibliografie

- ✓ Arhivele Statului Ialomița, fond Regiunea Agricolă Tândărei, dosar nr. 42/1922.
- ✓ Arhivele Statului Ialomița, dosar 83/1922.
- ✓ Arhivele Statului Ialomița, dosar 97/1925.
- ✓ Arhivele Statului Ialomița, fond Serviciul Sanitar, dosar 99/1926.
- ✓ **Bitoleanu, I.**, *Din istoria României moderne 1922-1928*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981.
- ✓ **Samaritan, P.P.**, *O veche monografie sanitară a Munteniei*, București, 1973, p. 100.
- ✓ **Stoian, G.**, *Almanahul Sloboziei*, Editura Star Tipp, Slobozia, 2008.
- ✓ *Dreptatea*, anul II (1928), nr. 309, 12 octombrie.
- ✓ *Monitorul Oficial*, partea a III-a, Dezbaterile Parlamentare, Adunarea Deputaților, nr. 26, 1923, 5 mai p. 473.
- ✓ *Neamul Românesc*, anul XX (1925), nr. 24, 31 ianuarie.
- ✓ *Universul*, anul XVII (1924), nr. 27, 6 februarie.
- ✓ *Viitorul*, anul XIX, nr. 5 569, 22 septembrie.

⁷¹ Arhivele Statului Ialomița, fond Serviciul Sanitar, dosar 99/1926, f. 327.

⁷² *Monitorul Oficial*, partea a III-a, Dezbaterile Parlamentare, Adunarea Deputaților, nr. 26, 1923, 5 mai, p. 473.

⁷³ Arhivele Statului Ialomița, dosar 99/1926, f. 322.

CONSIDERAȚII PRIVIND ACTIVITĂȚILE JANDARMERIEI IALOMIȚENE, ÎNTRE ANII 1934-1945

Jandarmeria ialomițeană își are originile încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Prin legea organizării jandarmeriei rurale, din anul 1893, s-a constituit compania de jandarmi a Județului Ialomița, comandată de căpitan Gimpa Ion, cu sediul la Călărași, localitatea fiind capitala județului.⁷⁴

În 1895 s-a înființat secția de jandarmi din comuna Slobozia, localitatea fiind reședința plășii Ialomița. De asemenea, la Călărași a funcționat o secție de jandarmi pedestri.

În anul 1896 s-au înființat secțiile de jandarmi din comunele Călărași Vechi, Lehliu și comuna urbană Urziceni. Comandantul de companie la acea vreme era locotenent Ulic Ion.⁷⁵

În anul 1900 s-au creat secțiile de jandarmi din comunele Fetești și Țândărei, iar din 1897 comandant era cpt. Franc Movr. În anul 1903 s-au realizat 12 posturi de jandarmi în comunele Județului Ialomița, iar în anul 1904, prin organizarea comunelor conform legii administrative, compania de jandarmi din Județul Ialomița avea un efectiv de 101 jandarmi și 63 de cai, comandant fiind cpt. Cămărășescu Stekar.⁷⁶

În anul 1906, compania de jandarmi a fost comandată de cpt. Caci Alexandru și avea secțiile Fetești, Slobozia, Țândărei și Urziceni. Posturi de jandarmi existau în

comunele Albești, Ceacu, Ciocănești, Mărgineni, Colilia, Piuța-Petrii, Plevna, Șocariciu, Ciochina, Smirna, Eliza-Stoienescu, Făcăeni și Malu. Conform legislației vremurilor, în organizarea jandarmeriei intrau suprafețe teritoriale, servicii și școli, legiuni, inspectorate, precum și un Inspectorat General al Jandarmeriei. În privința structurii administrative, unui post de jandarmi îi erau arondate mai multe comune rurale.

În anul 1939, datorită izbucnirii celui de-Al Doilea Război Mondial, unitățile de jandarmi sunt concentrate. Prin modificarea legislației, Jandarmeria aparținea de Ministerul de Interne, iar după reorganizarea teritorială a Județului Ialomița, Legiunea de Jandarmi a trecut în subordinea Inspectoratului Regional de Jandarmi Constanța.

În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, jandarmii fie au participat pe câmpul de luptă, fie luau parte la acțiunile de asigurare în bune condiții a refugiaților polonezi, iar din 23 august 1944 au participat la lichidarea grupurilor de militari germani.⁷⁷

Legiunea de Jandarmi din Ialomița a îndeplinit cu succes provocările vremii, evenimentele istorice petrecute între 1934 și 1944, fiind de o importanță deosebită.

Astfel, despre activitățile jandarmilor din 1934 există un proces verbal prin care se atestă existența unui post de jandarmi în comuna Reviga,⁷⁸ descrierea teritoriului de acțiune, precum și infracțiunile comise în acest perimetru.

Tot din anul 1934 există documente⁷⁹ cu privire la mișcarea legionară din cuprinsul

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 22/1934, fila 1.

⁷⁹ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 28/1934-1949, f. 1.

⁷⁴ <http://www.jandarmeriaialomita.ro/scurtistoric.html>

⁷⁵ Ibidem.

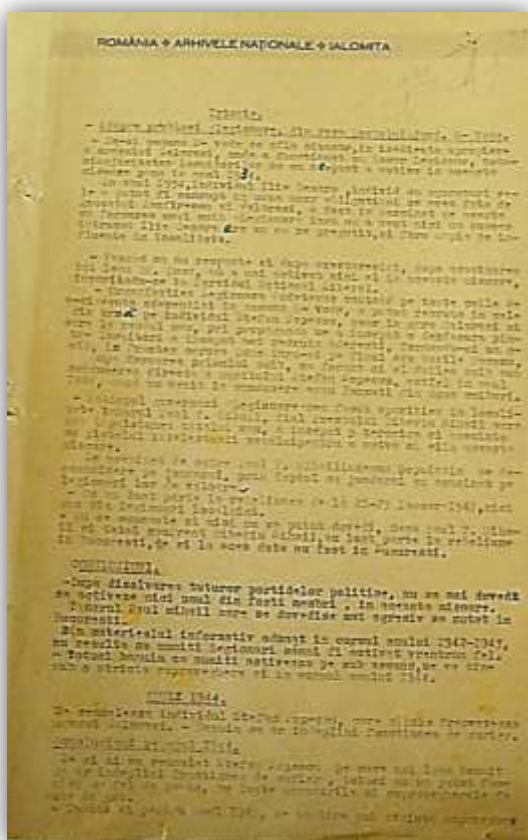
⁷⁶ Ibidem.

Județului Ialomița. Astfel, există informații inedite cu privire la activitatea legionară din comuna Mircea Vodă, Județul Ialomița.

Într-un istoric întocmit se amintește de încercarea de a se organiza un cuib legionar în această localitate. Persoana responsabilă cu înființarea cuibului este Ilie Ceoara, locuitor al comunei Mircea Vodă. Totuși, I. Ceoara eșuând în încercarea de a constitui grupul legionar, locul acestuia a fost luat de Ștefan Popescu, acar în gara din Călărași. Acesta din urmă a reușit să formeze un cuib legionar în

există în comună, însă Ștefan Popescu este supravegheat. În cursul anului 1945 se specifică faptul că, Ș. Popescu se înscrie în partidul comunist. De asemenea, erau întocmite tabele cu suspjecții activiști legionari din comuna Mircea Vodă.⁸⁰

În 1935 există directive⁸¹ către secțiile de jandarmi cu privire la monitorizarea strictă a organizațiilor Gărzii de Fier. Monitorizările se concretizau prin inspecții la sediile organizațiilor și se raportau note informative. Scopul acestor inspecții era de a stopa activitatea de propagandă. Tot în 1935, sunt suspecți că interacționează foști membrii ai Gărzii de Fier, dispoziția fiind de supraveghere și urmărire a lor, în mijloacele de transport în comun și în localitățile de întâlnire.

fruntea căruia îl pune pe fiul său Vasile Băcanu. După formarea acestui cuib, s-a format un al doilea, condus de Ștefan Popescu. Un aspect interesant este relevat de faptul că, în timpul guvernării legionare, în comuna Mircea Vodă își face prezentă apariția Paul T. Mihail, fiul preotului Tiberiu Mihail. Paul T. Mihail îndemna locuitorii comunei să se revolte asupra jandarmilor, însă locuitorii nu au acționat conform cu directivele date. În anii 1942, 1943 și 1944, se afirmă faptul că, gruparea legionară nu mai

O altă informație din 1935 reflectă faptul că, aderenții Gărzii de Fier încearcă o reorganizare și chiar atragerea instructorilor din domeniul militar. Sursa financiară pentru astfel de activități era constituită din vânzarea de fotografii cu Corneliu Zelea Codreanu în port național, precum și un mărtișor cu șnur de mătase de culoare verde și o insignă reprezentând pe Arhanghelul Mihail.⁸²

Un ordin emis în 1935⁸³ făcea referire la stoparea propagandei comuniste de pe

⁸⁰ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 28/1934-1949, f. 1.

⁸¹ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 41/1935, f. 10.

⁸² S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 41/1935, f. 13.

⁸³ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 41/1935, f. 28.

teritoriul României, aceasta desfășurându-se prin apariția de broșuri tipărite la tipografia denumite clandestine. Broșurile identificate numărau 2 000 000 de exemplare și conțineau discursul lui Stalin.

Ordinul de informare, din data de 30 martie 1935, făcea referire la monitorizarea atentă a organizației Garda de Fier. Erau bănuite implicațiile organizației în acțiunea Vaidistă în așa fel încât Garda de Fier să aibe de câștigat.⁸⁴

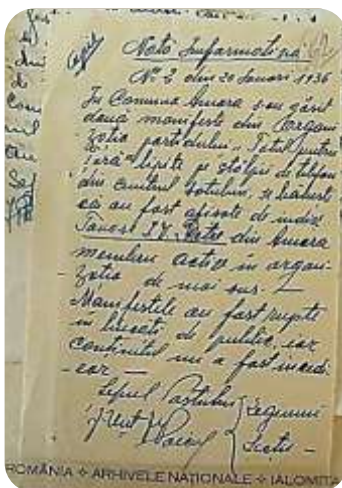
La data de 23 octombrie 1935, Legiunea de Jandarmi a Județului Ialomița a fost înștiințată de folosirea banilor falși, respectiv monede de 100 lei și 20 lei pe raza localității Urziceni.⁸⁵

În 1936, în localitatea Amara, Județul Ialomița, există informația că, Tănase I.V. Petre răspândea afișe propagandiste în beneficiul Partidului „Totul pentru Țară”. Afișele au fost rupte, iar Tănase I.V. Petre era considerat membru în acest partid.⁸⁶

Din 1937, există o informare a secției de jandarmi din Amara cu prevederi organizatorice în legătură cu reprimarea unor manifestări răspândite în toată țara. Se specifică amplasarea la 100-150 m față de linia de demarcație a unui pluton de trăgători în cazul în care autoritatea va fi încălcată.⁸⁷

Legiunile de Jandarmi sunt informate cu privire la legislația din 1940. Din această legislație fac parte articole cu referire la distrugerea bunurilor statului român.⁸⁸

În concluzie, Legiunea de Jandarmi s-a confruntat cu diverse evenimente cu implicații importante în istoria Județului

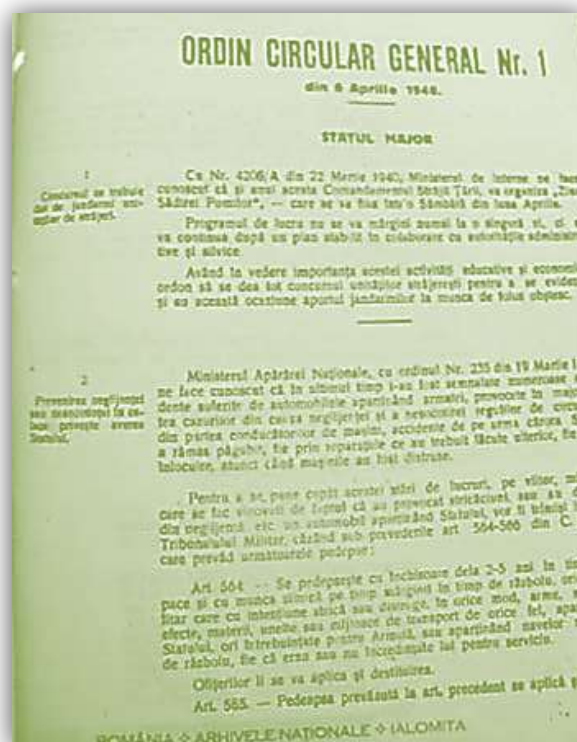
Ialomița, dar și a României în ansamblu. Aceasta a participat activ în cel de-Al Doilea Război Mondial și a dus la îndeplinire sarcinile, rezolvând problemele din cuprinsul Județului Ialomița, ivite în prima jumătate a secolului al XX-lea.

Prof. Sorin-Adrian Stan

Bibliografie

- ✓ Serviciul Județean Arhivele Naționale Ialomița, Fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, dosar nr. 22/1934.
- ✓ S.J.A.N.I., Fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, dosar nr. 28/1934-1949.
- ✓ S.J.A.N.I., Fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, dosar nr. 41/1935.
- ✓ S.J.A.N.I., Fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, dosar nr. 42/1937.
- ✓ S.J.A.N.I., Fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, dosar nr. 56 bis/1940-1943.
- ✓ <http://www.jandarmeriaialomita.ro/scurtistori.html>.

⁸⁴ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 41/1935, f. 25.

⁸⁵ Ibidem, f. 53.

⁸⁶ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 43/1937, f. 66.

⁸⁷ Ibidem, f. 19.

⁸⁸ S.J.A.N.I., fond Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 56 bis/1940-1943, f. 1.

AROMÂNII O ISTORIE MILENARĂ

Articolul de față reprezintă o încercare de a face cunoscută o comunitate care trăiește alături de noi, în municipiul Urziceni, de foarte mult timp. Am realizat acest material cu ajutorul copiilor proveniți din cadrul familiilor de aromâni și cu sprijinul comunității acestora din oraș. Scopul a fost acela de a dezvălui apartenența comună a românilor la un spațiu politic și cultural pe care l-au împărțit de multă vreme.

În centrul atenției sunt așezate adevăruri esențiale despre aromâni, care sunt prezentați în documentele istorice începând cu secolul al IX-lea, răspândiți în regiuni muntoase ale Peninsulei Balcanice; comunitățile de aromâni erau concentrate în două grupuri: unul de-a lungul Munților Haemus și al doilea în nordul Greciei, în Thesalia și în sudul Macedoniei, dar mai ales în zona Munților Pindului.

Conform spuselor Matildei Caragiu, vlahii sau macedo-vlahii provin din popoarele ilirice latinizate, iar alte izvoare documentare îi consideră o ramură a dacilor romanizați.

În 602, nemulțumite de a ierna la Dunăre, trupele bizantine s-au răsculat și s-au îndreptat spre Constantinopol unde, după asasinarea lui Mauricius, l-au impus ca și împărat pe centurionul Focas (602), aceasta însemnând prăbușirea graniței din zona dunăreană, care a permis pătrunderea masivă a slavilor. Realizându-se o fractură în masa romanității orientale.⁸⁹ La sud de Dunăre, pentru a nu fi asimilată de către slavi, populația romanizată s-a retras în munți, din rândul acestora provenind și aromânii. Aceștia și-au păstrat intacte limba, tradițiile, cultura și reprezintă, după exprimarea lui Petre Țuțea, „supraromâni”.⁹⁰ Ei sunt o comunitate ușor conservatoare, care a păstrat

obiceiurile de nuntă, de înmormântare dar și, în viața de zi cu zi, reguli aspre, ușor rigide, care i-au făcut să reziste ca o comunitate bine definită, cu un specific aparte.

Prezentând acest scurt istoric al comunității aromânilor, să ne întoarcem pe firul timpului în anul 1913, când în urma păcii de la București, Cadrilaterul intra în componența României. În acest context era încheiată o convenție între Bulgaria și Grecia, în urma căreia un număr însemnat de greci se așezau în Macedonia și Tracia, măbind astfel densitatea acestor zone locuite de aromâni.

Aproape instantaneu au apărut conflicte între aromâni și greci, generate de dreptul la proprietate asupra pășunilor și al terenurilor. Excluderea aromânilor de la dreptul lor de proprietate i-a aruncat pe aceștia în starea de pauperizare.⁹¹

Acțiunile de intimidare ale aromânilor erau deseori sprijinite de armata greacă, ca urmare „capii” unor familii de aromâni au

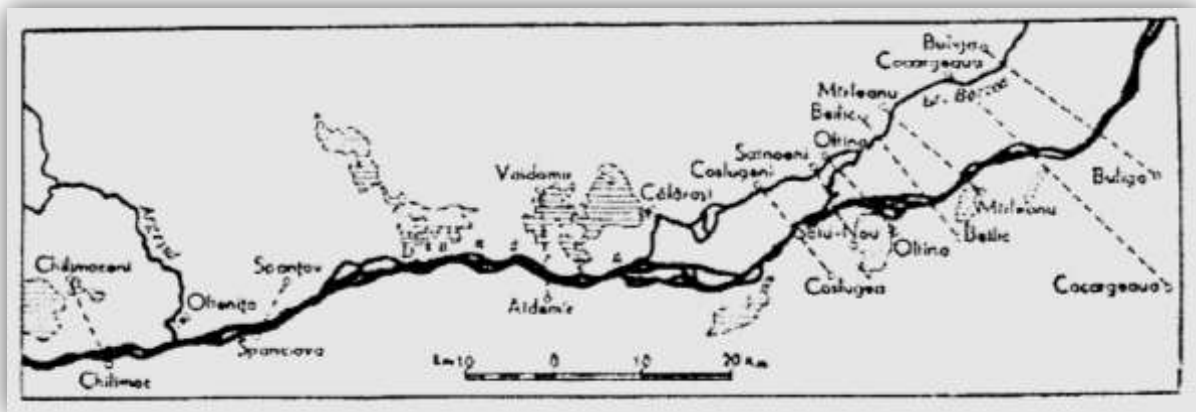
⁸⁹ Ecaterina Lung, Gheorghe Zbucnea, *Europa medievală, secolele V-XV*, Editura Fundației România de Măine, București, 2003, pag. 39.

⁹⁰ Petre Țuțea considera că aromânii sunt „români pursânge”, deoarece în istoria lor milenară nu s-au înrudit (încuscrit) cu alte neamuri.

⁹¹ Constantin Papanace, *Mică antologie aromânească*, Editura Scara, București, 2001.

decis emigrarea în România în județele Durostor și Caliacra, emigrare sprijinită de statul român. Majoritatea acestor familii din Urziceni provin din localitatea Livezi din Grecia, de unde au emigrat în Durostor în 1940. Tratatul de la Craiova, încheiat în 1940, la 7 septembrie, care prevedea cedarea Cadrilaterului (județele Durostor și Caliacra), un schimb de populație și plata de către Bulgaria a unor despăgubiri pentru bunurile abandonate de către familiile românești plecate,⁹² sfârșea pierderile teritoriale din vara anului 1940. Aromânii au împrumutat localităților unde s-au stabilit, nume aproape asemănătoare cu cele ale locurilor din care au plecat (dovadă fiind harta pe care o anexăm). Pentru ei reprezenta o continuare a bejeniei lor: „*Plecarea din Durostor în 1940 a fost un vis urât*”, povestește doamna Maria Costică.

1940-oara ni fu luatâ’’.⁹³ Răutatea și invidia celorlalți au luat în stăpânire Durostorul. Durerea și umilința la care au fost supuse familiile celor de acolo, care își aveau casa și pământurile, a fost de nesuportat. „*Noi iu neam și ți as adrăm?*”⁹⁴ Erau unele din cele mai frecvente întrebări. Dormeau pe câmp, nu aveau ce să mănânce: tot ce le mai rămăsese erau câteva oi, dar mai ales credința și speranța unui nou început. Trenul s-a oprit la Giurgiu. Unii dintre refugiați au rămas acolo, unii au plecat la Tulcea sau în Banat, dar acolo era secetă, izlaz, nu aveau nimic de mâncare. Nici oile, nici ei. Din cauza secetei au fost nevoiți să plece de acolo. Calvarul acesta se desfășura pe fondul altei tragedii: războiul. Bombardamente, foc, oameni morți, dar cel mai dureros era că mureau și oameni și oi. Acum chiar că se apropia sfârșitul lumii.

Familia dânzei ca și alte familii de aromâni au avut un destin comun care poartă un singur nume „*Exodul românilor din Cadrilater*”. Au plecat din Durostor și s-au stabilit în Oltenița și apoi la Gheorghe Doja pe moșia lui Barbu Catargiu. În timpul regimului comunist familia Costică a fost îmbarcată cu forța în vagoane și trimisă la Sarighiol, Județul Tulcea de unde prin colonizarea forțată au fost mutați în Banat, unde au stat până în anii 1947-1948.

Același destin nefericit l-au avut și alte familii de aromâni. Așa cum povestește un alt descendent al familiei Babagianu: „*Iulie*

Din 2 000 de oi mai rămăseseră cu 200. Cum să trăiască așa?, cum să se descurce? În final au ajuns la Jilavele, de unde s-au mutat la Urziceni. Au cumpărat o casă „*iu să bânească liniștiți*”.⁹⁵

La fel ca familia Babagianu au venit în Urziceni, în același context politic familiile: Banioti, Guli, Mihu, Biți, Condu, Caramitru, Bizdrigheanu, Gioca, Farmache, Papari, Samara.

Poate, din cauza aceasta, una dintre cele mai puternice poezii ale lor, care are

⁹² Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997, pag. 379.

⁹³ „*Ne-au furat viata*” - în traducere.

⁹⁴ „Unde ne ducem și ce ne facem?” - în traducere.

⁹⁵ „Un loc de trai liniștit” - în traducere.

valoarea unei moșteniri este „Dimindare părintească”:⁹⁶

Di sum plocile din morminți
Strigă-a noștri buni părinți
„Blăstem mare se-aibă'n casă
Cari di limba lui se-alasă!
Care ș'lasă limba lui
S'lu-ardă pira focului
Și s'dirină vîu prin loc
Și-li se frigă limba'n foc
El in vatra-li părintească
Fumealia s'nu-și hărăsească,
Di fumeli curuși s'nu bașe
Nat in leagăn să nu'nfașe!

Care fudze de a lui mumă
Și de părinteasca-li numă
Fuga-li doară Domnului
Si dulceama somnului!”

Și de sub lespezi de
morminte
Se aude glasul stămoșesc:
„Blestem mare cade'n casă
Celor ce limba'și părăsesc.
Cel ce se lasă de-a lui limbă
În flăcări piară mistuit,
Deschide-s-ar sub el
pământul
Și arde-i limba nesfârșit
Să n'aibă parte de vlăstare
În pustiitul lui cămin,
Cununi de nuntă să nu sărute,

Nici nată'n leagăn, ci venin
De-și părăsește vreunul mama
Și nume-și leapădă și neam
Dumnezeiescul har lipsi-i-ar
Și somnul vieții, drag balsam!”

Am încercat cu modestele resurse să realizăm o prezentare, din mai multe puncte de vedere, a acestei comunități cu care populația din Urziceni conviețuiește de foarte multă vreme.

În încheiere, amintim un gând al Matildei Caragiu-Marioțeanu, filolog de mare valoare: „Datorită forței sale de caracter, conștiința de seamă a aromânilor este foarte puternică. De aceea el spune cu mândrie când se află lângă un vorbitor de altă limbă: *Eu sunt armânul*”, în sensul că el este aromân, nu grec, francez sau englez. Dar, spune cu bucurie, când se întâlnește cu un român nord-dunărean, „și eu hiu armânul”-„și eu sunt aromân ca și tine”.

Prof. Elena Pănescu și
Prof. Daniela Oprea

Bibliografie

- ✓ **Diamandi, S.**, *Oameni și aspecte din istoria aromânilor*, Editura Cugetarea, București, 1921.
- ✓ **Lung, E., Zbucnea, Ghe.**, *Europa medievală, secolele V-XV*, Editura Fundației României de Măine, București, 2003.
- ✓ **Papanace, C.**, *Mică antologie aromânească*, Editura Scara, București, 2001.

⁹⁶ Sterie Diamandi, *Oameni și aspecte din istoria aromânilor*, Editura Cugetarea, București, 1921. „Poruncă părintească”-nota autorului.

DIN CULISELE RĂZBOIULUI...✍

Culisele celui de-Al Doilea Război Mondial dezvăluie, de foarte multe ori, informații care ne ajută să înțelegem mai bine desfășurarea evenimentelor istorice din acea perioadă. Relatarea de mai jos, care aparține unui veteran de război din orașul Tândărei, se înscrie pe această linie.

Mă numesc Istudor R. Tudor, sunt născut în 3 februarie 1922,⁹⁷ sat Surdila, comuna Găiseanca, Făurei. Sunt veteran de război, datorită participării la cel de-Al Doilea Război Mondial. În martie 1943 am fost înrolat în armată, la Râmnicu Sărat.⁹⁸ Aveam atunci 21 de ani... După ce ne-a încorporat, 3-4 luni am făcut instrucție. Am plecat pe front în Basarabia, pe care România fusese silită să o cedeze în 1940. Despre acest teritoriu, noi mai târziu am aflat, că de fapt, fusese ocupat de soldați femei-parașutiste, de origine rusă. După instruire am fost ridicat la gradul de sergent și am plecat pe front în Rusia. Timpul petrecut de mine pe front a fost de un an și șapte luni. Locul în care a trebuit să luptăm a fost câmp deschis, nevăzând altceva în această perioadă, față de alții care mai treceau pe lângă un sat sau un oraș.

Actul de la 23 august 1944 a însemnat întoarcerea armelor împotriva foștilor noștri aliați, nemții, pentru că ei pierduseră războiul și continuarea luptelor alături de ruși. Am venit pe jos până în Cehoslovacia, aproape de Bruno, circa 40 de km. În tot acest timp am fost instruit, devenind tanchist. În retragere, nemții au aruncat cu grenade, ucigând opt camarazi de lângă mine. Toate luptele s-au desfășurat pe jos, aproape trei luni, numai noaptea. Mergeam câte 40-70 km zilnic, făcând popas la fiecare pădure pe care o întâlneam, pentru a ne adăposti.

Tot timpul, cât m-am aflat pe front, am luptat numai

în prima linie. Exista un pluton de cercetași, al cărui conducător primea de la Compania a VIII-a hârtia care indica locul spre care trebuia să ne îndreptăm. Compania era formată din 240 de persoane și făcea parte din Divizia a V-a.

După cum am spus, făceam parte din Compania a VIII-a, Batalionul 1, Regimentul 9 Dorobanți, Râmnicu Sărat. Alături de plutonul de cercetași mai exista și un pluton de pionieri, care săpa tranșeele, în care noi urmam să luptăm.

Toate aprovizionările aveau loc doar noaptea, pentru a fi feriți de ochii vigilenți ai dușmanilor. Erau aduse muniții și hrană. Hrana noastră zilnică era formată din arpacaș, cartofi, fasole, pâine-una pe zi sau chiar mai puțină.

Într-o zi, un avion de bombardament ce aparținea nemților a atacat, distrugând toate depozitele de hrană. Vreo două zile am rămas fără hrană. Noi ca țară, dintotdeauna, am fost una mică, fără prea multe cuvinte de spus. Și când spun asta, mă refer la faptul că ne foloseam de armele de luptă ale aliaților noștri, noi neavând altceva cu ce să luptăm. Până și de boierii din țară depindeam, că aceștia trebuiau să trimită saci de făină pe front pentru pâinea zilnică. Dar, dacă autoritățile române nu mai ofereau boierilor un preț bun pentru grâu, aceștia refuzau să-l mai vândă.

Pe frontul din Rusia, soldații care își pierdeau viața erau îngropați în locul în care se întâmpla acest lucru. Eram identificați după plăcuța de la gât. Preotul, care avea gradul de căpitan, spunea că: „tot pământul lui Dumnezeu este, oriunde i-am îngropa”.

Pentru a ne odihni, erau trimiși un caporal și doi ostași între linii, cu mitraliera pentru a supraveghea zona.

Timp de șapte luni, familia nu a știut nimic de mine. Pentru a ne ridica moralul, ne aduceau plicuri ca să scriem

acasă. Acestea urmau a fi aduse în țară cu avionul. La companie, cunoșteam pe cineva care era consătean cu mine. L-am întrebat, de ce întârzie atâta scrisorile din țară? Eram toți

⁹⁷ Conform Buletinului de identitate Seria A.O, Nr. 311341.

⁹⁸ Conform Livretului militar, seria Fa, Nr. 040843.

nerăbdători să aflăm vești de la cei dragi... Mi-a șoptit la ureche, rugându-mă să nu spun la nimeni, pentru că am fi fost uciși imediat, că i-a fost impus să ia doi saci, în care se aflau scrisorile noastre, și să le dea foc în pădure.

După 1945, când Germania a capitulat, am venit pe jos de la Bruno, putând merge în orice moment al zilei. Țin minte că prin fiecare gară prin care treceam, în fiecare sală de așteptare, se aflau doamne de la Crucea Roșie din America. Ne așteptau cu ceai și pâine.

La intrarea în țară, pe la Lugoj, au venit mașini de rechiziții din București, cu delegați, pentru a ne lua. Am primit atunci, cinci pogoane de pământ.

După revenirea în țară, soldații participau la muncile agricole, pentru că armata avea cai, nu mașini, și aveau nevoie de alimente pentru hrana lor. Pe data de 20 iulie am ajuns acasă. Toată lumea era bucuroasă de revederea mea.

Pentru asigurarea ordinii în țară, datorită dictaturii militare existente, prefecții erau numiți din rândul coloneilor din armată, folosindu-se foarte des expresia „fuga, marș”.

În perioada 1945-1989, eram văzuți ca niște dușmani, pentru că luptasem împotriva Rusiei. Trebuia să fim închiși imediat după revenirea în țară, dar din cauza tifosului, ne-au trimis acasă. Ofițerii nu au avut parte de aceeași soartă, luându-se decizia de a fi uciși.

Dacă ceream ceva în această perioadă, nu lucruri mari, ci de exemplu, să fim recunoscuți ca veterani de război, ni se răspundea sec, că de fapt ceea ce am făcut noi a fost doar o „datorie de onoare” și pentru asta nu trebuie să fim răsplătiți.

După o perioadă am vrut să mă înscriu la o școală militară, dar după aflarea „trecutului” meu am fost respins, fiind alături de alții, care participasem la război, declarați criminali de război. Ne făceau să ne considerăm așa, prin felul în care ne tratau.

Prin câte am trecut și am văzut, războiul este cel mai greu moment. Am rezistat toată acea perioadă, datorită tinereții noastre; aveam cu toții în jur de 20-21 de ani.

Chiar dacă am luptat în condiții grele, pe timp de iarnă, găseam tot timpul câte o modalitate de supraviețuire: tranșeele le făceam mai înalte, pentru a ne ține adăpost, iar picioarele le acopeream cu pământ pentru a nu ne degera.

Cu toții ne doream să supraviețuim, pentru a ne face „datoria de onoare” și pentru a ne întoarce acasă sănătoși.

Am fost gradați⁹⁹ și am primit medalii,¹⁰⁰ după 1990. Tot atunci, am primit și legitimație de veteran de război.¹⁰¹ La 27 mai 1992, am fost avansat în gradul de sergent major, în 1995, la gradul de plutonier, iar în 2000, la gradul de plutonier major.¹⁰²

Astăzi, la vârsta de 92 de ani, sunt mândru când particip ca invitat al autorităților locale, la diferitele comemorări ce au loc la Monumentul Eroilor din centrul orașului Țândărei. Totuși, tristețea mă cuprinde când mă uit în jurul meu și constat că am rămas singurul care mă mai pot deplasa pe picioarele mele. Mai sunt vreo doi camarazi, dar sunt imobilizați la pat.

După înființarea Organizației Veteranilor de Război, în fiecare miercuri ne întâlnim cu toții. Erau momente frumoase. De abia așteptam să vină acea zi.

Eram 76 de înși. Astăzi, nu mai am cu cine să mă întâlnesc...

Prof. Cătălina Vasile

Bibliografie

✓ Documente din arhiva domnului Istudor R. Tudor.

⁹⁹ Conform Livretului militar seria Fa, Nr. 040843.

¹⁰⁰ Poză din arhiva personală.

¹⁰¹ Legitimație de Veteran de Război, seria IL, Nr. 392022/1022, emisă de Ministerul Apărării Naționale, Asociația Națională a Veteranilor de Război.

¹⁰² Conform Livretului militar seria Fa, Nr. 040843.

CONSTITUIREA CENTRELOR DE DEPORTAȚI DIN BĂRĂGAN-1951

După cel de-Al Doilea Război Mondial la cârma României s-a instalat un regim de factură totalitară. Într-un timp foarte scurt, comuniștii au acaparat toate funcțiile importante din stat după ce, anterior, au îndepărtat „foștii tovarăși de la guvernare”. Obținerea întregii puteri nu s-a putut realiza în modul cum o vedeau reprezentanții comuniști, de aceea a fost nevoie de crearea organismelor de stat care să ducă la realizarea acestui țel. Astfel, în anii 1948 și 1949 au fost create Securitatea și Miliția, două organisme de represiune, care au lăsat urme adânci în memoria vremii.

Aceste structuri vor avea un rol important în „marile realizări socialiste” din secolul al XX-lea: naționalizarea, colectivizarea agriculturii, depistarea „dușmanilor de clasă”, care au generat un fenomen groaznic-deportarea în pustiul Bărăgan.

Implementarea regimului comunist a avut consecințe nefaste pentru o mare parte a populației României. Mulți oponenți, considerați „trădători de țară”, „chiaburi”, „regaliști” etc., și-au găsit sfârșitul în temnițele comuniste, sau în coloniile de muncă înființate special. O altă parte a „necomuniștilor”-ne referim aici la populația din Banat-au fost transferați într-o altă regiune îndepărtată a țării, într-o suferință cruntă, inumană. Conform motivației oficiale, deportarea bănătenilor în Bărăgan, a fost pentru asigurarea securității graniței cu Iugoslavia a României, dar și pentru a popula regiuni întinse și a asigura forța de muncă necesară.

Deportările în Bărăgan au ca punct de început aplicarea Decretului 83/1949 și apoi pe cel din vara anului 1950, toate fiind legate de procesul de colectivizare a agriculturii.¹⁰³ Țăranii care se opuneau intrării în „colectiv”

au fost arestați, li s-au aplicat corecții dure pentru ca procesul colectivizării să continue.

După primele două măsuri extreme, deportarea a continuat cu un al treilea val, început în vara anului 1951, care avea să ducă la mutarea forțată a zeci de mii de locuitori din locurile de baștină către îndepărtatul și pustiul Bărăgan, în decursul a 5 ani. Deportarea s-a făcut pe diferite motive de la „dușmani de clasă” ai regimului, „chiaburi”, care se opuneau transformării agriculturii și până la „titoiști”, termen ce desemna partizanii conducătorului nesupus iugoslav, Iosif Broz Tito, care trebuiau îndepărtați de pe o porțiune de 25 km în interior de la graniță.

Pentru ultimul val al deportării, autoritățile au luat o serie de măsuri de ordin politic, militar, administrativ și legislativ. În anul 1951, colectivizarea era în faza de început, iar în Banat opoziția pentru cedarea bunurilor era foarte puternică.¹⁰⁴ La baza deciziei de deportare a stat Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 344/15.03.1951, prin care sporeau atribuțiile și prerogativele Ministerului Afacerilor Interne, care putea dispune „mutarea din centrele aglomerate a oricăror persoane care nu-și justifică prezența în aceste centre, precum și mutarea din orice localitate...li se va putea stabili domiciliu obligatoriu în orice localitate”.¹⁰⁵

Primele măsuri organizatorice vor fi luate la sfârșitul lunii mai 1951, când Ministrul Adjunct M.A.I., generalul Mihail Burcă planifica și suplimenta efectivele de pază în zona de frontieră, specificând: „din ziua de 14 iunie 1951 se vor lua măsuri pentru blocarea frontierei. Se suspendă orice permisiune și concediu”.¹⁰⁶ Probabil, dispunerea măsurii de „blocare a frontierei” s-a făcut pe considerentul că, populația nu își va da seama de adevăratul scop al mișcării de forțe armate în zonă și nu va intra în panică

¹⁰³ Nicolae Țiripan, *Drama D.O.-iștilor din Bărăganul ialomițean*, în *Arhivele Prahovei*, vol. VI, Editura Scrisul Prahovean, Cerașu, 2001, p. 200.

¹⁰⁴ Vasile Calestru, *Martiraj în Bărăgan. Lățești-drum spre un alt destin*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2006, p. 46.

¹⁰⁵ *Ibidem*, p. 54.

¹⁰⁶ *Ibidem*, Anexe, p. 264.

sau va riposta pentru a pune în pericol declanșarea operațiunii de deportare.

Unii cercetători avizați consideră că, la baza organizării procesului de deportare au stat două documente cu caracter „*strict secret*”, numite *Directiva I* și *Directiva II*, care nu au fost publicate de regimul comunist. Aceste documente se află în Arhiva Foștilor Deportați din Bărăgan de la Timișoara și au fost publicate în volumul *Rusalii 51*,¹⁰⁷ pe care din păcate nu l-am putut consulta.

Directiva I stabilește categoriile de populație care fac obiectul deportării¹⁰⁸ de pe o rază de 25 de km la frontiera cu Iugoslavia:

- În categoria I erau cuprinși „*cetățenii statelor imperialiste și ai Iugoslaviei, funcționarii epurați, militarii deblocați și cei care nu sunt originari din zonă*”;

- Categoria a II-a cuprindea cei mai mulți cetățeni propuși spre deportare: „*cetățeni originari din Basarabia stabiliți în România după 1 iulie 1940, macedoneni, elemente de vârf din conducerea organizațiilor locale ale fostului Grup Etnic German, rudele celor fugiți din țară, chiaburii și cărciumarii din comune, foști industriași și moșieri*”;

- Ultima categorie o formau cei care „*au executat o condamnare pentru o infracțiune politică sau pentru trecerea frauduloasă a frontierei și care după eliberare s-au stabilit în această zonă*”.

De asemenea, *Directiva I* preciza și zonele unde urmau să fie deportați cetățenii din Banat. Ei urmau să „*fie așezați pe terenurile Gospodăriilor de Stat din comunele: Călărași, Modelu, Jegălia, Pietrosul (Pietroiu s.n.), Fetești, Dragalina, Pelinu, Mărculești, Bordușani, Lucia (Luciu, lângă Giurgeni-unde se va constitui centrul Răchitoasa s.n.), Giurgeni și Andrășești (regiunea Ialomița), Tătaru și Însurăței (regiunea Galați)*”.¹⁰⁹ Documentul mai

specifica și bunurile ce puteau fi luate de deportați, în funcție de categoria din care făceau parte.

Conform documentului amintit mai sus, măsurile de „*dislocare*” urmau să fie conduse de o comisie formată din delegați ai M.A.I., Ministerul Finanțelor, Ministerul Comerțului, Comisia de Stat a Planificării etc. Comisia se ocupa de bunurile deportaților rămase în urmă pe care le vindeau, oferind proprietarilor contravaloarea în bani, dar la un preț mult mai mic, stabilit de stat.¹¹⁰ Mijloacele de deplasare (trenuri și autocamioane) pentru deportați erau asigurate de Ministerul Transporturilor.

Documentul oficial, care specifica condițiile deportării, a fost Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 326 din 27.VIII.1951.¹¹¹ Această hotărâre a fost adoptată la două luni după ce fenomenul deportării era în plină desfășurare și conținea în cea mai mare parte indicațiile cuprinse în cele două Directive, enumerate mai sus. Din documentele citate, reiese că au fost dislocați locuitori din raioanele **Sânnicolau Mare, Timișoara, Deta, Reșița, Oravița, Turnu Severin, Vânu Mare, Mehadia, Strehaia, Moldova Nouă** și altele situate în regiunile **Timișoara, Arad și Craiova**. Sursele istorice vorbesc de mutarea forțată din Banat în Bărăgan a unui număr de peste 40 000 de cetățeni. Acești oameni au fost deportați în 18 centre, create special, în jurul unor G.A.S.-uri, pentru a asigura forța de muncă necesară.

Din acele 18 centre de deportare, în regiunea Ialomița au fost înființate un număr de 12 așezări. Din sursele studiate, Valentin Chițan publică câteva date generale despre fiecare centru în parte, după cum urmează:¹¹²

Comuna Răchitoasa (Giurgenii Noi): Centru de populație G.A.S. Giurgeni-Luciu; Lângă brațul Dunării; În vecinătatea

¹⁰⁷ Viorel Marineasa, Daniel Vighi, *Rusalii 51. Fragmente din deportarea în Bărăgan*, Studiu istoric Viorel Screciu, Editura Marineasa, Timișoara, 1994; apud, V. Calestru, *op. cit.*, Anexe, 332-342.

¹⁰⁸ V. Calestru, *op. cit.*, Anexe, p. 332-333.

¹⁰⁹ *Ibidem*, p. 333.

¹¹⁰ N. Țiripan, *op. cit.*, p. 200.

¹¹¹ Dumitru Brusalinschi, *Deportați în Bărăgan*, Editura Agora, Călărași, 2001, p. 107-112; V. Calestru, *op. cit.*, p. 276-282.

¹¹² V. Chițan, *Epopoea dislocaților. Fundata*, Editura Star Tipp, Slobozia, 2001, p. 54-57.

comunelor Giurgeni, Luciu, Mihail Kogălniceanu, Mihai Bravu; Gara Lunca Dunării era la 7 Km distanță; Așezat pe o pajiște de trifoi și miriște de grâu și orz; 683 de familii cu 2 146 membri. **Comuna Lătești (Bordușanii Noi):** Centrul de populație G.A.S. Bordușani; Situat între localitățile Făcăeni, Bordușani și Movila; La distanța de 2 km de Brațul Borcea și 15 km de Fetești; Așezat pe plantații de grâu, orz și bumbac; 616 familii cu 1 740 de membri. **Comuna Valea Viilor (Feteștii Noi):** Centrul de populație G.A.S. Fetești, lângă Buliga; Situat la 5 km de Fetești și 6 km de Brațul Borcea; Așezat pe culturi de grâu și bumbac; 642 de familii cu 2 114 suflete. **Comuna Salcâmi (Jegălia Nouă):** Centrul de populație G.A.S. Jegălia, în apropierea localității Perișorul; La 3 km distanță de linia ferată București-Constanța; Așezat în cultură de bumbac și trifoi cosit; 686 familii cu 1 999 de persoane. **Comuna Movila Gâldăului (Pietroiu Nou):** Centrul de populație G.A.S. Pietroiu; Situat în vecinătatea comunelor Gâldău, Pietroiu și Cocargeaua; Așezat în culturi de floarea soarelui și orz; 420 familii cu 1 400 membri. **Comuna Olaru (Roseștii Noi):** Centrul de populație G.A.S. Rosești, la 3 km de localitatea Rosești; Situat la 7 km depărtare de Brațul Borcea și 15 km de orașul Călărași; În culturi de grâu și bumbac; 780 de familii cu 2 553 persoane. **Comuna Ezerul (Cacomeana Nouă):** Centrele de populație G.A.S. Cacomeana și G.A.S. Călărași; Situat în vecinătatea comunelor Cacomeana, Mircea Vodă, Ceacu și Rași; 599 de familii cu 1 994 membri. **Comuna Pelicanu (Borcea Nouă):** Centrul de populație „Vasilescu Vasia”; Situat la 2 km de șoseaua Călărași-Slobozia, în vecinătatea așezărilor Călărași și Cuza Vodă; Așezat în cultură de porumb; 400 de familii circa 1 440 de membri. **Comuna Dropia (Dragalina Nouă):** Centrul de populație G.A.S. „Partizanul” Dragalina; Situat la distanța de 1 km de șoseaua Slobozia-Călărași, în apropierea localității Dragalina și Gara Ciulnița, 5-6 km; Așezat pe o plantație de bumbac; 419 familii cu 1 304 persoane. **Comuna Vișoara (Mărculeștii Noi):** Centrul de populație G.A.S. „I Mai”

Mărculești; La o distanță de 14 km de orașul Slobozia; Situat în vecinătatea comunelor Mărculești, Bucu și Ograda; Așezat în plantații de sudan și miriște, pe o plantație de salcâmi; 709 familii cu 2 124 membri. **Comuna Dâlga (Dâlga Nouă):** Centrul de populație G.A.S. Dâlga (Pelinul); Lângă localitățile Dâlga, gara Dâlga, Dor Mărunt, Pelinul și Bogdana; Așezat în miriște de grâu; 555 de familii cu 2 004 persoane. **Comuna Fundata (Perieții Noi):** Centrul de populație G.A.S. Andrășești, secția Perieți; Situat în apropierea gării Perieți și a localităților Perieți, Amara și Pribegi; La o distanță de 10 km de orașul Slobozia; Așezat pe culturi de ceapă, lucernă și miriște; 449 de familii cu 1 380 de persoane.

Pe lângă măsurile prezentate mai sus, autoritățile au organizat în detaliu și condițiile din noile centre de deportare. În fiecare localitate înființată au fost constituite comisii pentru organizarea și supravegherea deportaților. Aceste comisii erau formate dintr-un delegat cadastral, un delegat de la îmbunătățiri funciare, un delegat al G.A.S.-ului și un delegat al Institutului de Proiectări Agricole, care se ocupaseră anterior cu stabilirea locurilor unde vor fi înființate satele noi.

Prof. Valentin Gheorghe

Bibliografie

- ✓ Brusalinschi, D., *Deportați în Bărăgan*, Editura Agora, Călărași, 2001.
- ✓ Calestru, V., *Martiraj în Bărăgan. Lătești-drum spre un alt destin*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2006.
- ✓ Chițan, V., *Epopeea dislocațiilor, Fundata*, Editura Star Tipp, Slobozia, 2001.
- ✓ Marineasa, V., Vighi, D., *Rusalii 51. Fragmente din deportarea în Bărăgan*, Studiu istoric Viorel Screciu, Editura Marineasa, Timișoara, 1994.
- ✓ Țiripan, N., *Drama D.O.-iștilor din Bărăganul ialomițean*, în *Arhivele Prahovei*, vol. VI, Editura Scrisul Prahovean, Cerașu, 2001.

„O VIAȚĂ PENTRU 138 DE ZILE!”

Conform legii nr. 550, din 14 septembrie 1940, Statul Român devine Stat Național Legionar.

„Mișcarea Legionară este singura mișcare recunoscută în noul Stat, având ca țel ridicarea morală și materială a poporului Român și dezvoltarea puterilor lui creatoare”.¹¹³

„D-l General Ion Antonescu este Conducătorul Statului Național și Șeful Regimului Legionar”.¹¹⁴

„D-l Horia Sima este Conducătorul Mișcării Legionare”.¹¹⁵

Statul Național Legionar a fost, practic, denumirea purtată de Regatul României timp de 138 de zile, în perioada dintre 14 septembrie 1940 (când s-a format Guvernul Ion Antonescu) și 14 februarie 1941, când legionarii au fost îndepărtați de la putere.

După așa numita „rebeliune legionară” sau lovitura de stat antonesciană, din 21-23 ianuarie 1941, Statul Național Legionar a fost desființat.¹¹⁶

În cele 138 de zile ale Statului Național Legionar în majoritatea comunelor și orașelor sunt numiți primari legionari.

Așa s-a întâmplat și în comuna Căzănești, din Județul Ialomița.

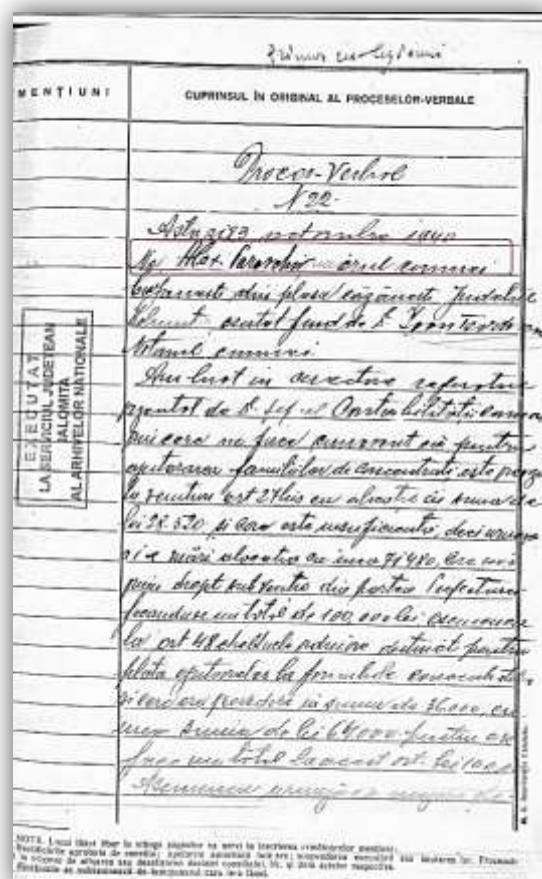
Cel ce a ocupat această funcție este **Paraschiv N. Alexandru**.¹¹⁷

Pentru a mă documenta despre susnumitul am purtat discuții cu fiica acestuia, D-na Popescu Maria, locuind actualmente în orașul Căzănești, Județul Ialomița.

D-na Popescu Maria (fiica lui Paraschiv N. Alexandru)

- Paraschiv N. Alexandru se naște în anul 1902 la Căzănești-Ialomița.¹¹⁸
- În timpul dictaturii carliste face parte din Organizația „Prietenii Legiunii”.
- Odată cu instaurarea Statului Național Legionar este numit primar.¹¹⁹
- În scurta sa activitate, ca primar, organizează slujbe de pomenire a morților pentru legionarii din Ialomița împușcați în

¹¹³ Legea nr. 550 din 14 septembrie 1940, publicată în Monitorul Oficial nr. 214 bis, din 14 septembrie 1940, pagina 5414.

¹¹⁴ Idem.

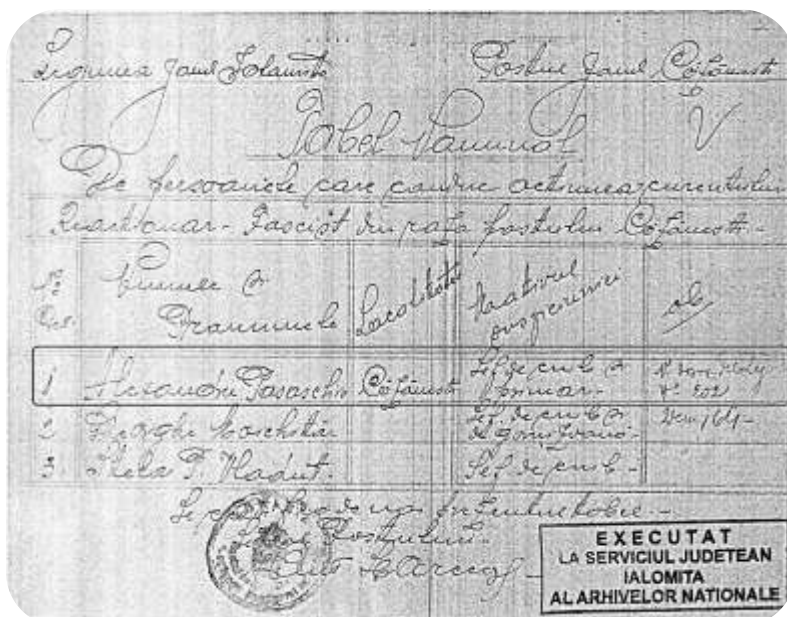
¹¹⁵ Idem.

¹¹⁶ Înaltul decret regal nr. 314, din 14 februarie 1941 și www.frontpress.ro/2012/09/legea-nr-550-din--14-septembrie-1940.

¹¹⁷ Informații culese de la doamna Popescu Maria (fiica lui Paraschiv N. Alexandru); www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/calendar/probatoriu_2/4_17tarani.pdf, și S.J.A.N.I., Sfat Popular al Comunei Căzănești, Dosar nr. 8/1940-1947, f. 22 f-v, f. 23.

¹¹⁸ www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/calendar/probatoriu_2/4_17tarani.pdf.

¹¹⁹ Informații culese ...

plină stradă în timpul pogromului din 21-22 septembrie 1939, Manolescu Gheorghe, Constantin C., Badea Traian.¹²⁰

- „Mama făcea, mai mereu, colivă pentru parastas... Se adunau la Biserică..., și, erau așa frumos îmbrăcați!” declară d-na Popescu Maria despre ce i se povestea, de către mama sa Paraschiv Maria.¹²¹

- Odată cu desființarea Statului Legionar este destituit, fără a avea de suferit de pe urma regimului Antonescu.

- După 23 august 1944, este pus sub urmărire, Postul de Jandarmi al Comunei Căzănești trimițând la județ informații despre acesta.¹²²

- La data de 1 Aprilie 1959 este chemat la Sfatul Popular din localitate și

¹²⁰ www.pogogonzo.wordpress.com/2011/10/21-documente-si-marturii.

¹²¹ Informații culese ...

¹²² S.J.A.N.I., Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 544/1947, f. 2.

arestat pentru împotrivire la colectivizare și pentru activități contra orânduirii socialiste.¹²³

- Este condamnat la 8 ani închisoare,¹²⁴ fiind internat „în lagărele de reeducare” din Insula Mare a Brăilei.¹²⁵

- Regimul comunist a desecat bălțile existente pe insulă și a construit diguri, utilizând munca forțată a deținuților politici (dintre care mulți au murit acolo), transformând insula în zonă agricolă.¹²⁶

- Va trece prin toate cele cinci lagăre de la: Grădina, Lunca, Salcia, Stoienesti și Vechea Strâmbă.¹²⁷

- Deținuții dormeau în saivane de oi, câte 5 în 2 paturi.¹²⁸

- „Trebuiau făcute diguri de pământ... Se lucra într-un ritm drăcesc, de dimineața până noaptea. Scopul nu era să termine lucrările, ci să lichideze dușmanul de clasă. A fost mai rău ca la Dachau. Genocid în adevăratul sens al cuvântului. Norma era ucigătoare, nimeni nu putea să o îndeplinească. Zbirii cereau să fie depășită”¹²⁹ -scrie Cicerone Ioanițoiu în cartea sa-Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, întemnițați, uciși. Dicționar.

- Familia lui Paraschiv N. Alexandu trimitea pachet, dar era trimis înapoi-„Nu știam dacă mai este în viață sau nu...”¹³⁰

- În aceste lagăre, din cauza condițiilor de tortură și de viață, deținuții își doreau moartea. Aceia care nu-și

¹²³ www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/calendar/probatoriu_2/4_17tarani.pdf.

¹²⁴ Idem.

¹²⁵ Informații culese ...

¹²⁶ www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/morminte3/docs/morminte3p9.htm.

¹²⁷ Idem și Informații culese ...

¹²⁸ www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/morminte3/docs/morminte3p9.htm.

¹²⁹ Cicerone Ioanițoiu, Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, uciși. Dicționar, Editura Mașina de scris, București, 2000.

¹³⁰ Informații culese ...

îndeplineau norma erau bătuți la întoarcerea de pe șantier în fața celorlalți deținuți pentru a-i înspăimânta.¹³¹

- În anul 1961 este mutat la Penitenciarul Botoșani, unde va muri în 1962-cauza morții fiind necunoscută.¹³²

- Un coleg de celulă (interviewată i-a uitat numele) din localitatea Colelia comunică familiei, după decretul de amnistiare din 1964, faptul că Paraschiv N. Alexandru a decedat.¹³³ Aceeași persoană declară că, în lagărele din Bălțile Brăilei și la Penitenciarul Botoșani, majoritatea deținuților erau preoți, doctori sau profesori.¹³⁴

- O altă persoană din Căzănești decedată în închisorile comuniste (la Aiud) a fost Inspectorul General de Jandarmi- maiorul Urga Gh. Gheorghe, mort pe 13.08.1950, cauza morții-T.B.C.¹³⁵

„Și mama îmi cânta... ce se auzea pe la parastase.....”¹³⁶

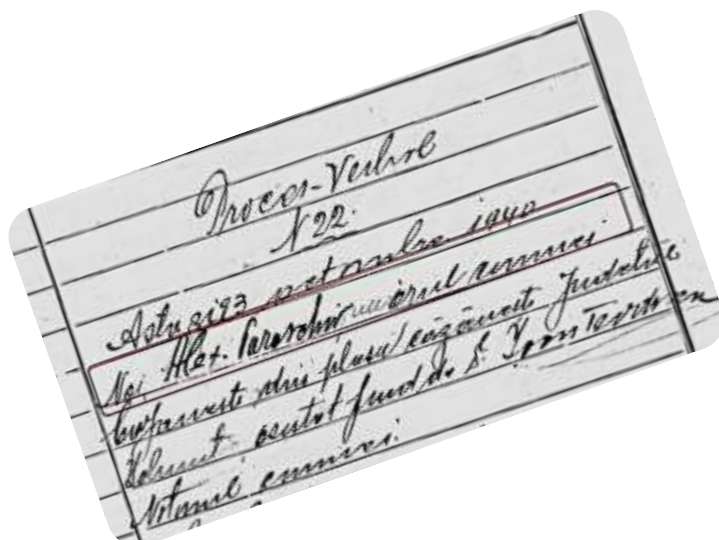
„Plânge printre ramuri luna,
Noptile-s pustii,
Căci te-ai dus pe totdeauna,
Și n-ai să mai vii”.¹³⁷

Prof. Marian-Iulian Baboi

Bibliografie

- ✓ S.J.A.N.I., Sfat Popular al Comunei Căzănești, Dosar nr. 8/1940-1947, f. 22 f-v, f. 23.
- ✓ S.J.A.N.I., Legiunea de Jandarmi Ialomița, Dosar nr. 544/1947, f. 2
- ✓ Ioanițoiu, C., Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, uciși. Dicționar, Editura Mașina de scris, București, 2000.
- ✓ www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/morminte3/docs/morminte3p9.htm.
- ✓ www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/calendar/probatoriu_2/4_17tarani.pdf.
- ✓ Informații culese de la doamna Popescu Maria (fiica lui Paraschiv N. Alexandru).

¹³¹ www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/morminte3/docs/morminte3p9.htm.

¹³² Informații culese ...

¹³³ Ibidem.

¹³⁴ Ibidem.

¹³⁵ www.historycluj.ro/istorie/anuare/AnuarBaritHistorica2010/09.pdf.

¹³⁶ Informații culese ...

¹³⁷ Imnul legionarilor căzuți (versuri de Simion Lefter).

ISTORIA UNOR DESTINE

În partea de NV a localității Bordușani, la distanță de circa un kilometru de Brațul Borcea, se află satul Lătești, al cărui nume derivă din cel al satului Lăteni, sat ce a fost distrus în întregime în 1942 de eroziunea apei Brațului Borcea și a cărui poveste a fost descrisă de un fiu al satului, Panait Istrati, în celebra lucrare, *Ciulinii Bărăganului*.

Începând din vara anului 1951 satul Lătești a fost întemeiat pe drama unor oameni, a unor deținuți politici, legionari, refugiați și deportați, fiecare dintre aceștia fiind considerați, fie potențiali prieteni ai lui Tito, fie dușmani ai sistemului socialist.

Dintr-un nemărginit respect pentru cei ce și-au purtat cu demnitate suferința, dar și pentru noi, generația actuală, care ne uităm mult prea ușor istoria, vom încerca să prezentăm, pe scurt, drama trăită de acești oameni. Dintre personalitățile acestor locuri amintim: doamna Maria Antonescu (mama mareșalului Antonescu), ajutată în tot acest timp de Scarlat (fostul șofer) și întreținută financiar de o nepoată din București, Zelea Codreanu și soția acestuia (femeie de serviciu la școala din Lătești), Paul Goma (dizident), Nadia Ruso (rusoaică, aviator participant la cel de-Al Doilea Război Mondial), Sachelarie Vladimir (comandant pe calea ferată pe toată Transnistria), Pițigoi Marin (deputat de Argeș, P.N.Ț.), avocații: Constantin Dumitrescu-Cunctactor, Constantin Constantinescu Klaps, Dumitru Teodorescu, toți membri ai P.N.Ț., foști miniștri: Ghiță Pop, Aurel Leucuția, generalul Cassian, coloneii: Cârlan și Negoiescu, comandor aviator Bocancea, Bucur Brănescu, D. Teodorescu, Alex Bratu și soția sa, Emilia.

8 Oct. 1998.
Const. Dumitrescu
CUNCTATOR.
Gheorghe C. Ibră

Alte personalități au fost: inginerii Mihai (Mișu) Teodorescu, inginer agronom Alexandra Chirițescu, Toader Haraba și Moise Haraba-frăți refugiați din Basarabia, comuna Opaci, Gheorghe Terzea (prizonier, erou la Stalingrad, dispărut din satul Cegani, comuna Bordușani, Jud. Ialomița, în 1978-după fuga lui Pacepa, ridicat de Securitate într-o noapte, nu s-a mai întors).

În articolul de față aș dori să vorbesc despre domnul Constantin Dumitrescu-Cunctactor, deținut politic în satul Lătești.

Născut pe 28 octombrie 1913, la București, într-o familie modestă, licențiat în drept și științe politico-economice la Facultatea de Drept-Universitatea București, avocat de profesie, fascinat de oratorii Ion Mihalache și Iuliu Maniu, repere și modele morale pentru cei tineri, pe care întregul popor îi urmau, se înscrie în 1934 la țărăniști.

În iulie 1947, în urma arestării conducerii P.N.Ț., se formează o locotenentă a P.N.Ț., în ilegalitate, din care face parte și domnia sa.

La alegerile din martie 1948 locotenenta difuzează dispoziția ca cei care se pot sustrage, să absenteze, iar cei care sunt constrânși, să anuleze votul. În urma acestei acțiuni, procesul electoral a fost un dezastru,

iar alegerile au fost falsificate în favoarea sistemului socialist.

La 19 aprilie 1948 este arestat pentru activitatea sa politică, dar și pentru faptul că era considerat un potențial pericol pentru sistemul socialist, urmând un lung șir de procese: Jilava (condamnat la 15 ani), Aiud, Dej, Cluj, Oradea, Galați, Botoșani (de unde a fost eliberat la 15 aprilie 1963, cu domiciliul obligatoriu la Lătești). Fiind în pericol de a i se alătura în suferință întreaga familie, Constantin Dumitrescu-Cunctator, acceptă ca soția sa, Virginia Elena Dumitrescu, să divorțeze de el, pentru ca fiica să-și continue studiile.

Aici, izolați de restul lumii, au creat o lume nouă, contribuind fiecare, în domeniul său pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și pentru ca izolarea să fie cât mai puțin apăsătoare. La început au locuit în fostele case ale deportaților, apoi și-au construit, de-a lungul anilor, propriile case, din pământ bătut, acoperite cu paie și stuf din Balta Ialomiței. Astfel, au fost ridicate circa 700 de case. Pentru a-și asigura hrana zilnică lucrau la gospodăriile de stat.

Pușcăria, cu toate măsurile de austeritate, nu a reușit să distrugă optimismul acestor oameni, manierele alese și atmosfera de prietenie.

La 26 iunie 1964, se ridică interdicția de a părăsi domiciliul forțat. Majoritatea foștilor deținuți politici aleg să părăsească, rând pe rând, satul, schimbându-și din nou domiciliul. Doar o mică parte dintre aceștia au mai rămas cu domiciliul în Lătești, alături de bucovineni, basarabeni și alți deportați. În ciuda schimbărilor petrecute în jurul său, Constantin Dumitrescu-Cunctator, împreună cu doamna Maria Antonescu, Constantinescu Klaps, legionarul Grigore Căpățână și liberalul Gheorghe Terzea, ca semn de protest față de opresiunile exercitate de acest sistem, au rămas în continuare cu domiciliul în

Lătești, unde au continuat să lucreze pământul și au plantat zeci de mii de sălcii și plop.

Odată cu 9 noiembrie 1970 a început un lung șir de percheziții și internări repetate în spitale, prin hotărâre judecătorească, precum Spitalul nr. 9 *Gheorghe Marinescu*, Ospiciul *Bălăceanca*, Ospiciul *Săpunari* (lângă Lehliu), pentru a fi supus unei expertize psihiatrice, în urma căreia ar fi fost declarat *periculos pentru ordinea socialistă*. În aceste instituții pacienților li se administrau pilule pentru tratarea presupuselor boli psihice, dar Constantin Dumitrescu-Cunctator, Tucă și Ion Coteanu (internați tot din motive politice), ajutați în mod discret de doctorii Petre Ștefănescu și Enache, au reușit să fie eliberați în urma unui raport medical de însănătoșire.

Din anul 1974 s-a început ștergerea urmelor opresiunilor politice ale sistemului socialist prin demolarea caselor din satul Lătești, ultima casă, a lui Constantin Dumitrescu-Cunctator, fiind demolată la 1 august 1976. Împreună cu Grigore Căpățână au refuzat să plece, dormind sub cerul liber, învelindu-se în foi de plastic pe timp de ploaie.

La 25 august, Primăria comunei Bordușani le pune la dispoziție casa boierului Popovici, din Bordușani, care fusese naționalizată.

Pe data de 20 iulie 1978, cere plecarea definitivă din țară, scrie o declarație de renunțare la cetățenia română, aceasta fiind autentificată de notarul public Enise Elian. Această hotărâre a fost luată în urma discursului din 4 mai 1978 al lui Alecu Bratu, la *Radio România liberă*, din New York, în care este făcută precizarea conform căreia în cazul în care emigrează i se va oferi protecție.

Chemat în fața unei comisii, prezintă motivul pentru care ar dori să părăsească definitiv țara: *Le-am spus că în acest regim opresiv și represiv nu mă mai simt în*

siguranță, de îndată ce pentru opiniile mele am fost internat și în clinici psihiatrice.¹³⁸

La 13 octombrie 1978, cere renunțarea la pașaport și închiderea dosarului, temându-se pentru viața sa.

Anii au trecut. În tot acest timp a fost monitorizat, având interdicția de a părăsi comuna Bordușani și a fost supus la numeroase agresiuni din partea securiștilor, care urmăreau ștergerea oricăror dovezi compromițătoare: manuscrise și fotografii care atestau ororile și umilințele la care fusese supus.

Mărturii cu privire la acțiunile îndreptate împotriva sa se regăsesc în volumul *Metereze*, a doua parte dintr-o trilogie, în care Constantin Dumitrescu-Cunctactor rememorează scene care i-au marcat profund viața: *Și agresiunile au continuat. Până în februarie 1988 am pus geamurile de 5, 6, 7, 8 ori. Iarna 1986-1987 am trecut-o trei sferturi din ea cu jurnale sau foi de plastic în ferestre, în loc de geamuri. Ușa și cercevelele poartă și azi semnele loviturilor.*¹³⁹

Revoluția din 1989 l-a găsit împreună cu tovarășul său de suferință, Grigore Căpățână, în Bărăgan, ca zilier la sapă.

După revoluție, odată cu noua ordine socială, își reîncepe activitatea politică și devine senator. În ciuda faptului că nu mai este urmărit și are libertatea la care visa, Constantin Dumitrescu-Cunctactor păstrează vie, până în ultima clipă a vieții sale, amintirea locului în care a trecut testul suprem de rezistență prin care a dovedit faptul că nimeni și nimic nu poate învinge voința și convingerile unui om: *După 40 de ani de temniță și surghiun voluntar pot să locuiesc în București cu soția și fiica. Dar domiciliul meu este în Bordușani, în casa care poartă semnele agresiunilor repetate.*

În cele 7-8 zile cât petrec pe lună între aceiași pereți, mă simt acasă. Nu-mi mai bat sapa dimineața, n-o mai leg de portbagajul bicicletei, nu mai pedalez grăbit să ajung în capătul tarlalei.

¹³⁸ Constantin-Cunctactor Dumitrescu, *Metereze*, Ed. Mexim Grafic, București, 2002, p. 24.

¹³⁹ *Ibidem*, p. 27.

Nu mai înfrunt ploi sau arșiță. Nici nu mă mai duc la cules de porumb, târziu în toamnă sau chiar gerul din decembrie care-mi ardea degetele. Sunt liber, dar cu melancolie îmi aduc aminte de acele vremuri cumplite. Cumplit, dar frumos. M-am învins, în primul rând, pe mine. N-am mers pe linia de minimă rezistență. Făcusem toți dovada că am crescut și am cântat până la bacalaureat: „Trăiască Regele-Pe-al nostru steag e scris unire-La arme (când Patria ne cheamă sub drapel datori sunt toți copiii ei s-alerge/să-l apere, să moară pentru el) Pui de lei-Latina gintă e regina.”¹⁴⁰

Prof. Mihaela Cogean

Bibliografie

✓ Dumitrescu, C.C., *Metereze*, Editura Mexim Grafic, București, 2002, p. 24.

✓ Interviu realizat cu Vasiliadis Corina Gabriela (fica avocatului Constantin Dumitrescu-Cunctactor) și Toader Haraba.

✓ Notițele lăsate de Constantin Dumitrescu-Cunctactor unei localnice din comuna Bordușani, semnate cu data de 8.10.1998.

¹⁴⁰ *Ibidem*, p. 30.

TRANSHUMANȚA ÎN VIAȚA LOCUIITORILOR BĂLȚII IALOMIȚEI

În accepțiunea cea mai largă a cuvântului, transhumanța este definită ca fenomen al păstoritului în desfășurarea căruia este inclusă pendularea continuă a turmelor între munte și câmpie, deplasarea turmelor care utilizează alternativ și în funcție de sezon două zone de pășunat, separate între ele printr-o regiune care trebuie traversată. Direcția normală a acestei mișcări ritmice, în timpul căreia vitele nu sunt hrănite în staul, ar constitui-o deplasarea din câmpie spre munte primăvara, iar

toamna, în sens invers, de la munte spre pășunile din câmpie.

În spațiul românesc, transhumanța s-a manifestat prin trecerea turmelor din Transilvania spre Principate, crescătorii de oi făcând acest drum peste lanțul Carpaților în căutarea celor mai prielnice locuri de pășunat, stimulați fiind și de privilegiile acordate de domnii români, privilegii care reflectau interesul acestor domni pentru implicațiile comerciale și fiscale ale fenomenului transhumant.

Transhumanța reprezintă un fenomen de permanență în viața românilor, legat strâns de una din ocupațiile de bază ale acestui popor-cresțerea animalelor.

Importanța transhumanței însă depășește acest aspect, prin urmele lăsate de

păstorit în viața noastră spirituală, prin unele obiceiuri statornicite în felul de viață al poporului nostru, prin legătura pe care a realizat-o de-a lungul veacurilor între românii aflați de o parte și de alta a Carpaților.

Începuturile transhumanței se pierd în istorie, dar este certă prezența ei ca proces de importanță socială, economică, demografică și culturală, pe parcursul perioadei medievale, dar și în epoca modernă și contemporană.

Primele atestări documentare ale trecerii oierilor transilvăneni peste Carpați, în Țara Românească, sunt din secolul al XIV-lea; apoi, în anul 1418, Mihail, fiul lui Mircea cel Bătrân, confirmă privilegiul pe care părintele său îl acordase comunei Cisnădie, ca românii de acolo să-și poată paște turmele în munții Țării Românești.¹⁴¹ Acest fapt dovedește existența mișcării transhumante încă din vremea lui Mircea cel Bătrân, dar și volumul acestei mișcări a oierilor transilvăneni, cu număr mare de vite, care aduceau Țării Românești un însemnat venit din taxele și impozitele impuse acestei mișcări.

Documentele secolelor următoare confirmă transhumanța ca fenomen permanent al păstoritului, practicat de românii transilvăneni „care, trăind slobozi, își mână turmele lor și ale nemeșilor unguri, până în locurile băltoase din marginea Dunării”.¹⁴²

Principalul aspect al transhumanței era creșterea vitelor, dar în plan secund se remarcă comerțul pe care păstori îl făceau cu produsele obținute, cum ar fi brânza, lâna și carnea de oaie, acel comerț ambulant care se încadrează la ocupații anexe ale oierilor, ocupații din care se obțineau venituri

¹⁴¹ C. Constantinescu-Mircești, *Păstoritul transhumant și implicațiile lui în Transilvania și Țara Românească în secolele XIII-XIV*, Editura Academiei Române, București, 1976, p. 17.

¹⁴² *Ibidem*, p. 25.

însemnate, după cum o dovedesc și firmele emise de turci care apreciau aceste produse.¹⁴³

Se pare că, Moldova și Țara Românească erau furnizori importanți de carne de oaie și brânză pentru Țarigrad, iar negustorii greci din Imperiul Otoman procurau aceste produse.

Contribuțiile demografice ale transhumanței sunt relevate de dovezile privind stabilirea unor păstori transilvăneni peste Carpați, devenind „împământeniți” și chiar de întemeierea unor sate în Țara Românească, Moldova și Dobrogea, de către ciobanii din Ardeal. Între Transilvania și Țara Românească s-a încheiat o convenție în 1841, prin care populația românească, care venea de peste munți, dobânda o serie de privilegii cum ar fi: „datoriile sătești, precum străjuirea de noapte, simbria scriitorilor satelor și a candidaților, de reparațiile școalelor, dregeri de drumuri, depunerea rezervei și alte asemenea”.¹⁴⁴

Uneori, asupra stăpânirii străine din Transilvania era cauza pentru care unii păstori se stabileau peste munți, birurile prea mari făcând ca familii întregi să ia drumul pribegiei. Astfel, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, contingente întregi de așa-numiți „bejeni” pătrund în Țara Românească prin trecătorile munților. Fenomenul se pare că s-a datorat foametei generale care a bântuit Transilvania în deceniul al doilea al acestui secol, dar și fenomenului de sărăcire a țărănimii transilvănene. Condicile anului 1832 înregistrează treceri masive ale bejenilor în Țara Românească, iar în anul următor numărul acestora sporește, după cum o dovedesc rapoartele slujbașilor de la punctele de granițe.¹⁴⁵

Importanța culturală a transhumanței este evidentă, aceasta prezentând în linii mari unitate și un

sens bine definit, oricât de izolate ar părea regiunile pastorale, sens care nu poate fi înțeles decât prin schimburile culturale pe care le-a favorizat, prin întreținerea legăturilor dintre românii aflați sub diferite stăpâniri, prin mișcările de populații antrenate în deplasările periodice, prin

Tunsul oilor pe malul stâng al Râului Ialomița.

circulația valorilor și omogenizarea limbii și obiceiurilor, dar și prin răspândirea producțiilor populare cu ce au acestea mai de preț.

Pe tot parcursul țării, din satele de sub munte până în cele mai îndepărtate colțuri ale câmpiei, oierii transumanți desfășurau o activitate intensă economică și culturală, ducând cu ei lucruri utile, obiecte de artă populară și cărți, care însemnau lărgirea orizontului spiritual. Printre cărțile aduse de oieri peste Carpați se aflau și cele cu caracter religios (psaltiri, cazanii).

Concluzia care se impune privind rolul transhumanței, este aceea că ea reprezintă totodată permanență și stabilitate, dar și contacte și influențe reciproce între toate regiunile locuite de români, marcând evoluția firească a poporului nostru.

În localitatea Vlădeni, s-au stabilit patru familii de oieri din zona Vâlcei, Slănic Moldova și Buzău. Familia Cioranu are trei stâne amplasate în Balta Borcei, pe terenul localității Vlădeni.

Cel mai în vârstă dintre aceștia ne povestește: „Mă numesc **Cioranu Ion**, dar aici la Vlădeni, lumea mă știe de **Ion Țurcănar**, și m-am născut la 2 nov. 1935, în satul Vaideeni-Horezu de lângă Râmnicu Vâlcea. De mic

Cioranu Ion

¹⁴³ C. Constantinescu-Mircești, op. cit., p. 127.

¹⁴⁴ Ștefan Meteș, *Păstori ardeleni în Principatele Române*, în A.I.I.N., Cluj, 1925, p.19.

¹⁴⁵ C. Constantinescu-Mircești, op. cit., p. 27.

copil am umblat cu oile cu tata și pot să spun că am bătut toată țara cu piciorul, cu măgarii și cu turmele. Am fost în Moldova, în Oltenia, în Dobrogea.

Satul nostru a fost întemeiat de ciobanii ungureni care au plecat din Ardeal

peste munți din cauza stăpânirii austro-ungare, care pusese biruri grele. Neamul nostru a făcut transhumanță dintotdeauna și meseria de oier am învățat-o din tată-n fiu. Asta știm noi să facem, să creștem oi.

Eu m-am însurat în 1965, aveam oile mele, iar socrul meu mi-a mai dat 100 de oi, ca parte din zestrea nevestei mele, pe lângă lada de zestre (cu țesături), porci, vaci, păsări și un loc de casă pe care mi-am ridicat gospodăria și m-am chivernisit cum am putut. Eu umblam cu oile, iar nevasta rămânea acasă cu copiii, că așa trăiesc mocanii.

Aici, la Vlădeni, am venit în 1968, pe Balta Borcei, unde am găsit locuri bune de iernat oile, cu nutreț. Au fost și ani grei, când ne goneau comuniștii și încercau să ne facă să intrăm în cooperativă, să le dăm lor oile și să fim angajați ca ciobani, dar am rezistat. Am dus oile și în Delta Dunării, peste tot unde era hrană pentru ele. Partea bună cu comuniștii era că ne cumpărau lâna și pieile de oaie. Cine preda lâna până la 1 mai, primea 55 de lei pe kilogram, plus un leu primă. Acum nu o cumpără nimeni, n-avem ce face cu ea. E mare păcat. Nimeni nu mai toarce, nu mai țese, tineretul nu mai vrea să crească animale...

Eu am trei băieți aici, la Vlădeni, și-au luat case, fiecare are câte 1 000 de oi. Am luat și eu casă aici din 1995 și am adus-o și pe soția mea. E băciță, face brânza la stână. E greu, dar asta știm noi să facem și o facem

cu drag. Singurul necaz e cu lâna. O depozitam câte 2-3 ani, dar degeaba, rămânem cu ea nevândută.

Mi-amintesc că într-un an am fost cu oile în Deltă, le-am dus cu vaporul și le-am și mulș pe vapor.

Dar, într-o iarnă s-a stricat vremea mai repede și noi nu am apucat să ajungem la locul de iernat, ne-a prins viscolul la marginea Bucureștiului. A doua zi, era zăpada așa de mare, că nu am putut să o luăm pe câmp cu oile, le-am băgat în oraș, pe Colentina. Imaginați-vă 500 de oi, doi ciobani și cinci câini în inima Bucureștiului. Un plutonier de la Circulație a turbat când ne-a văzut. M-a dus și la secția de miliție, dar acolo era altul, mai omenos, care mi-a zis: Măi ciobănașule, de unde vii tu cu oile? Scoate-le repede din București, să nu ți le calce mașinile!" și mi-a dat drumul să plec.

Acum nu mai facem transhumanță, ne-am stabilit aici. Ne vine greu să ducem oile de două ori pe an cu camioanele sau cu trenul.

Asta e, am trăit de toate, și bune și rele. Noi să fim sănătoși!"

Prof. Catrina Cristina ✍

Bibliografie

- ✓ **Columbeanu, S.**, Economia domeniului feudal din Moldova și Țara Românească la începutul secolului al XIX-lea (1800-1830), în Studii XVIII, București, 1985.
- ✓ **Constantinescu-Mircești, C.**, Păstoritul transhumant și implicațiile lui în Transilvania și Țara Românească în secolele XIII-XIV, Editura Academiei Române, București, 1976.
- ✓ **Metes, Ș.**, Păstori ardeleni în Principatele Române, în A.I.I.N., Cluj, 1925.
- ✓ Interviu cu Cioranu Ion, anul 2008.

NAPARIS

Revista de istorie si cultura ialomiteana

Dragi cititori,

**A spune „Mulțumesc” este
un gest firesc și, mai ales,
extrem de necesar.**

Gratitudinea noastră se îndreaptă
către voi, cei care veți descoperi bucuria
lecturii în crâmpielele de istorie din
al doilea număr al revistei
**„NAPARIS-REVISTĂ DE ISTORIE
ȘI CULTURĂ IALOMIȚEANĂ”,**
publicație coordonată de I.Ș.J. Ialomița
și finanțată de Consiliul Județean Ialomița,
în cadrul proiectului

**„IALOMIȚA-DINTOTDEAUNA,
PENTRU TOTDEAUNA”.**

1 Decembrie 2013.

Prof. Viorel Dobrescu

ISSN 2344-3030
ISSN-L 2344-3030

